

et „SPERANTA“
nterátus
eánynevelő
Bukarest
istori 6-8
mel az angol, fran-
e.
volloy-labda, stb.
spektus küldetik
ongorán kíséri Pol-

Zsigmond, a Ma-
Testülete főtítkárá-
futballisták mun-
előadás a Studi-
nt kísértet“.
ek.
időjelzés, időjárás-

edühangverseny. —
Pipsi c. zenés bo-
nofőzene.
Haydn: V. vonós-
nyű zene.
nczene.
angverseny. — 21:
zoprándalok, hege-
nyű zene.
zerű dalok.
ndéglői zene.
grammofon.

Értesítések
SITES
ankáknak montiro-
ranyzását és javi-
ndó kiállítás. Som-
liu Maniu.

már ueca) 3. sz. a.
zófürdő vasárnap
a közönség rendel-
etőség.

első emeleten uecai
akás. Ugyanott el-
rendezés. Ertekez-
alajdonosnál. volt

eserefa káposztás-
tvós ueca 25. sz.
1-2 iskolás gyer-
aphat. Calea Moti-

ha, speiz és veran-
ndos ueca 13.

oszt kihordásra is
ueca 34.

se, művészies di-
s, valamint az ösz-
zléses kivitelben
unka-szalónjában

végzett arva fiu.
an, kevés francia
írásai jártassággal
ást keres szerény
ünetek a kiadóba

aj komfortos lakás
ueca 22.

korlattal bíró ön-
velező-könyvelő
t keres. Cím a ki-

angol és francia
kivitelben vállá-
ek. Katz Helén
nelet.

rth. kóser vege-
arnoka Reg. Fer-
ca) 10 szám alatt
tejneműek saját
gyanott naponta
házhoz szállítva

XIII EVF. * SZAM
CIUJ—Kolozs
szept. 14 Vas
5690 EV - EL

TAXA POSTALÁ
PLATITE in NUMERAR
No. 244.716/929

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai-
utca) 18. szám. Telefon: 9-77.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . . . 1150 Lei
Félévre . . . . . 600 „
Negyedévre . . . . . 320 „
Egy hónapra . . . . . 110 „

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel.

ÉLETT

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kerestetik egy prefektus...

Tudoraş ur, Suceava megye kétbalke-
s prefektusa, néhány heti kényszerza-
lás után újra beült a prefektusi
székbe. Tudoraş prefektus urnak ez
a újabb bevonulása a suceavai várme-
nyházára enyhén szólva, meglepetés-
szerűen történt, hiszen már ő maga is
hitte, hogy végleg bucsut kell mond-
nia a prefektusi székeknek.
Még nem is olyan régen Suceava me-
gye határain túl híret sem hallották Tu-
doraş prefektus nevének. Talán ő volt a
legszürkébb prefektus az ország 72 me-
gyefőnöke között, aki, ha nem is vitt
magához valami korszakos alkotást, cseré-
ben nem is csinált nagy galibát. Az is-
meretlenségnek és szürkéségnek ez az
állikusi állapota, csak július 10-ig tar-
tott, amikor is Tudoraş prefektus ur ne-
met szárnyára kapta a világhír. A me-
gyebeli parasztok, akiket heteken ke-
szetlül szisztematikusan látítottak a kü-
lönözö fasiszta és antiszemita alakula-
kái ágensei, szabályszerűen bemarsoltak
Suceava városába és a nagyobb nyoma-
k kedvéért törni-zuzni kezdték a zsidó
házak ajtait, ablakait és a zsidó boltok
ábrakait.

Igy lett Tudoraş prefektusból egysze-
ben nevezetes ember. Kiderült, hogy
magalma sem volt arról, hogy heteken
keresztül mi történt a megyéjében, vagy
ha mégis tudta, hogy a falvak népe mi-
ten erőszakos cselekedetekre készül, ha-
mís jelentésekkel vezette félre a kor-
mányt, mert a belügyminisztériumhoz
küldött prefektusi jelentésekben egyet-
len szó sem emlékezett meg arról az
esetről, amely teljesen aláaknáztta a
megyét. Tetejében még nem csak, hogy
nem igyekezett szembeszállni a romboló
tömegekkel, hanem a szó szoros értele-
mében kapitulált előttük.

Csak nagy ügyvel-bajjal sikerült ren-
delni teremteni Suceava megyében és a
külföldi miniszteri biztos, vizsgálatot
indított meg Tudoraş prefektus ellen.
A prefektus ur azonban nem állott meg
a megkezdett uton. Ha már egyszer ne-
vezetes személy lett belőle, gondosko-
dott arról, hogy másodszer is bejárja a
megye az ország sajtójának hasábjait. Ő
volt az eső, aki alkalmazni próbálta a
némhírtörvény drákói paragrafusait.
Szerencsére csak próbálta alkalmazni,
mert buzgó idegessége hajótörést szen-
vedett az ügyész és a vizsgálóbíró jobb
belátásán. A prefektus ur ugyanis pont
egy zsidó ügyvédet keresett ki médiu-
mál, aki úgy került „összefüggésbe“ a
némhírtörvényvel, hogy alarmirozta a
rendőrséget, amikor a városka strand-
fürdőjén antiszemita fiatalemberek
verték a zsidó fürdőzőket. A zsidó ügy-
védnek az volt a szerencsétlensége, hogy
mire a rendőrség kicammogott, a vere-
sédők kerekét oldották. Tudoraş prefek-
tus azonban azon a véleményen volt, ha
már a rendőrség kivonult, le is kellene
tartóztatni valakit és erre a legjobb
médiumnak a zsidó fiskálist találta, aki
„hiába“ alarmirozta a rendőrséget.

Nem csoda, hogy Tudoraş prefektus
bürgös szabadságra küldte a miniszteri
vizsgálóbiztos. Megindult ellene a vizs-
gálat, de ennek a vizsgálatnak is az lett
a sorsa, mint az összes hasonló vizsgálá-
toknak: nagy apparatussal indult meg
és esendesen jobblétre szenderült. A
vizsgálat elaludt és Tudoraş prefektus
legnap újra bevonult a várme-
nyházára.

Érzik azt a belügyminisztériumban,
hogy ezzel az egyszerű elintézással ko-
látsinca rendben a dolog. Eppen ezért
küldött a belügyminisztérium bizonyos
magyarozó kommunikéval kíséni Tu-
doraş prefektus reintegrálását. A ma-

gyarazó nyilatkozat, amely a fővárosi
lapokban látott napvilágot, sejtetni en-
gedi, hogy Tudoraş prefektust csak
ideiglenesen helyezték vissza állásába.
Erre az ideiglenes visszahelyezésre
azért volt szükség, mert a belügyminis-
térium nem talált alkalmas embert a
suceavai prefektura élére. Kerestek, de
nem találtak. Egy kicsit fantasztikus-
nak hangzik ugyan, hogy az egész or-

szágban nem akadt volna a prefektusi
méltóságra alkalmas nemzeti-paraszt-
párti politikus, de nyilván így kell le-
gyen, különben nem helyezték volna
vissza állásába Tudoraş prefektust.
Vissza kellett helyezni állásába, hiszen
a prefektura nem maradhat vezető nél-
kül még ideiglenesen sem. Ezért vette
át Tudoraş prefektus újra a hivatalát.
Igaz, hogy — amint a nyilatkozat mond-

ja — ideiglenes.
Mert a belügyminisztérium még min-
dig nem adta fel a reményt, hogy talán
mégis rábukkan egy alkalmasabb pre-
fektusra. És közben is, — mig Tudoraş
ideiglenesen betölti hivatalát — folyton
keres . . .
Kerestetik tehát egy prefektus Su-
ceava megyébe . . .
Igazán nehéz szatirát nem írni . . .

Németország választuon

Sorsdöntő napja lesz Németországnak a mai választás

Huszonegy párt jelöltjei között választ ma Németország negyvenkét millió választója

Berlin, szeptember 13. Sorsdöntően
kemény napra virrad ma, vasárnap
Németország lakossága. De nemcsak
Németország sorsa dől el a mai választá-
sokon, hanem Európa fejlődésének is
új irányt fog szabni a németországi ur-
nából kikerülő eredmény. A választási
küzdelem Németországban elérte tető-
fokát, valamennyi párt érzi, hogy a mai
választásokon óriási jelentőségű dolgok
forognak kockán és különösen a két
szélsőséges párt, a nemzeti szocialisták
és a kommunisták követnek el mindent
a voksok meghódításának érdekében.

Felőlődnék a polgári demokráta pártok

A kampóskeresztesek és a kommunis-
ták fékevesztett választási manőverének
két malomköve között reménytelenül
örölködik fel a demokratikus német pol-
gárság, amelynek pártkeretei évről-évre
jobbba lazulnak meg és a választási
nagy kampány sem volt elég azoknak
egységbe kovácsolásához. A nemzeti so-
cialisták, Hitler kampóskeresztesei a
monarchia restaurálásnak jelszavával
indultak a választási küzdelembe, míg
a kommunisták a bolszeviki forradalom
ígéretét festették zászlójukra. A polgári
pártok közül a jobboldaliak le nem ta-
gadható rokonszenvvel a nemzeti so-
cialisták árnyékába húzódtak, talán az
egyetlenegy centrum kivételével, amely
noha katolikus — klerikális programot
vall — mégis a weimari alkotmány
alapján áll és köztársaságú demokra-
ta. Az állampárt, amely a régi demok-
rata párt roncsaiból és a néppárt hajó-
törőiteiből verődött össze, tulságosan
hibrid alakulat ahhoz, mintsem komolyan
szóhoz juthatna a választások alkalmával.
demokrata programját pedig legalább is
problematikussá teszi a Jungdoval való
fuzója. A Jungdo néven ismert ifju-német
lovagrend tudvalevőleg ha nem is harciasan
kampóskeresztes, mégis antiszemita alakulat,
amelynek legfőbb bizonyítéka a szerve-
zet árja-paragrafusa, amelynek értelmében
csak árja származású tagjai lehetnek
az ifju-német lovagrendnek.

A szocialisták képviselik a polgári demokráciát

Ma Németországban a tulajdonké-
peni polgári demokráciát a szocialde-
mokrata párt képviseli, amely évről-
évre mindössze jobbfelé tolódik, úgy
hogy ma már kényelmes elhelyezkedést
talál benne a mérsékelt jobboldali,
de még mindig demokrata és progressz-
szív polgár is. Németország radikális
polgársága ezen a választáson a szocial-
demokrata pártra fogja leadni szavazatát,
mert ez a párt sokkal inkább repre-
zentálja érdekeit, mint akármelyik
magát demokratikusnak valló polgári
párt.
A választás végző eredményét termé-

szetesen nem lehet előre látni. Bizo-
nyos az, hogy a nagy pártok, amelyek
a legutóbbi birodalmi gyűlés gerincét
alkották, jelentékeny számú mandátu-
mot fognak veszíteni, de mégis meg
fognak maradni a parlament vezető
pártjainak. A szocialdemokraták, a ka-
tolikus centrum, a német néppárt és a
német nemzeti párt olyan erős szerve-
zetekre támaszkodnak az egész ország-
ban, hogy megsemmisítő vereségre nem
kell számítaniok. Meglepetésekkel azon-
ban számolni kell és egyáltalában nincs
kizárva, hogy akár a nemzeti szocialis-
ták, akár a kommunisták annyi man-
dátumot tudnak majd elhódítani a négy
nemzeti párttól, hogy az ő szavak is
döntő lesz a birodalmi gyűlésben. A
nemzeti szocialisták például határozot-
tan számolnak azzal, hogy mandátumai-
kat meg fogják négyeszerelni, ami nem
teljesen kizárt dolog, mert a régi német
nemzeti párt szavazatainak jelentékeny
része fog most Hitlerékre esni. Ugyan-
gy valószínű a kommunista szavaza-
tok megsokszorozódása is, főleg a so-
cialista és a régi demokrata párt voksa-
inak terhére. A két szélsőséges párt vá-
lasztási sikerei azonban még hozzájárul-
hatnak ahhoz, ami az eddigi párt-
tagozódás szerint is a német birodalmi
gyűlés legnagyobb baja volt, hogy szi-

lárd kormánytámogató többséget sem
egyik, sem másik oldalról összehozni
nem lehet.

A választási listák lezárása után hi-
vatalosan megállapították, hogy 24 párt
megy a küzdelembe 589 választási lista-
val. Az 1928-as választásokon 31 párt
adott be 673 listát. A jelöltek száma
7100, akik közül 6400 férfi, a többi nő.
Az 1928-as választáson 6200 jelölt volt,
a jelöltek száma tehát 15 százalékkal
emelkedett. A választói jogosultak szá-
ma tullepi a 42 milliót. Ezek közül azon-
ban minden valószínűség szerint igen
sokan nem fognak szavazni. Az 1928-as
választáson 10 millió választó nem gy-
akorolta választói jogát. Valószínű, hogy
ez a szám most a 10 milliót jóval felül
fogja haladni. A némszavazó választók
igy tehát a legnagyobb pártot képezik,
mert egyetlen német párt sem ért el ed-
dig 10 millió szavazatot. Az előleges
kalkuláció a választások eredményére
nézve azért is nehéz, mert Németország-
ban nincs szilárdan megszabva a biro-
dalmi gyűlési képviselők száma. Minden
hatvanezer választó egy képviselőt vá-
laszt. A múlt választáson például a
maximális 657 képviselő helyett, mert
10 millió választó nem élt választási
jogával, csak 491 képviselő került be.

A németországi zsidóság a választásokon

Külön fejezetet jelent a választásokon
a németországi zsidóság elrendeződése.
A jelenlegi választás alkalmából két su-
lyos vereség is érte a németországi zsi-
dóságot. Az egyik a demokrata párt szét
hullása, amely egykor a legerősebb bász-
tyája volt a polgári demokráciának s
ezen belül éles ellenfele az antiszemita
áramlatoknak. A másik az antiszemita
agitáció kiéleződése, amely sohasem tom-
bolt olyan féktelenséggel, mint a jelen-
legi választások küszöbén. A zsidóság-
nak ez a magárahagyatottsága bizonyos
fokig összekovácsolta a sokfelé húzó
németországi zsidóságot s ha egyebet nem,
azt a minimális eredményt még is elér-
te, hogy a választások alkalmából for-
mális fegyverszünetet kötöttek egymás-
sal a zsidó frakciók, közös választási ta-
nácsot szerveztek meg és beszüntették
egymás ellen a testvérharcot. Ennek el-
lenére a zsidó szavazók tájékozatlanul
állnak az urnák előtt, mert a szervezett
zsidóság egyetlenegy jelszót bocsátott ki
a választások alkalmából: Támogatni
minden olyan pártot, amely a zsidók ré-
szére a jogegyenlőséget biztosítja. Vagy
is ez más szóval azt jelenti, hogy a zsi-
dók szavazzanak le akármelyik pártra,
amelyiknek programjában nem szerepel
az antiszemitizmus. Minthogy a polgári
demokrata blokk feloszlott, az állam-
párt nem tudott még kellő népszerűsége-
re vergődni, a zsidó szavazóknak az a
része, amelynek érdekei nem fűződnek

kimondottan valamelyik polgári párt-
hoz, vagy nem kommunista meggyőző-
désűek, előreláthatólag a szocialdemok-
ratakra fogja szavazatait leadni.

A berlini hitközség egyébként a vá-
lasztás alkalmából az alábbi felhívást
bocsátotta ki Németország zsidóságához:

„Küszöbön állanak a Reichstag-válasz-
tások. Ebből az alkalomból a választá-
sok nemcsak az általános német politi-
ka szempontjából bírnak különös jelen-
tőséggel számunkra, hanem ama féktelen
demagógia miatt, amely veszélyezteteti
állampolgársági, szociális és gazdasági
helyzetünket. A választási jog e körül-
mények között számunkra különöské-
pen választási kötelességgé nőtte ki ma-
gát. Mi zsidók, mint olyanok nem tar-
tozunk egyetlen határozott párt keretei
közé. Mindenkinek ott a helye, ahova vi-
lágnezete, általános politikai meggyőző-
dése és gazdasági beállítottsága utalja.
De mindenkinek kötelessége, hogy sza-
vazatának súlyával védekezzen azok
ellen, akik bennünket zsidó mivoltunk
miatt veszélyeztetnek a birodalomban.

Utolsó órában hívjuk fel községünk
tagjait, hogy kötelességük tudatában
mindenki szavazzon.

Szeptember 14-én járuljon minden zsi-
dó az urnákhoz és szavazatával szilár-
dítsa meg ama pártokat, amelyek a
fennálló rend és jogaink érdekében sika-
ra szállanak. Berlin, 1930 szeptember
8-án, a zsidó hitközség előljárásága.“

Főügyész ur!

Ártatlan vagyok, kérem az eljárás megszüntetését

Nincs mit panaszkodnunk, mert az első héten elég szépen forszírozták a dolgot. Teljes apparátussal nyomozott a szigeti rendőrség, a táblai főügyész és a rendőrségi vezérinspektor. Valamennyien megállapították, hogy augusztus 11-én este Máramaroszigeten a vizsnici chaszidok templomában gyújtogatás történt. A második héten még mindig beszéltek róla. Azt a hirt lanszírozták, hogy egyik tehetséges szigeti rendőrtiszt pamfletet böngész. Egy negyvenhét esztendő előtti chaszid háboruskodás pamfletét tanulmányozza, mert így talán sikerülni fog ennek a háboruskodásnak rovására írni a vizsnici templomtűzet. Később az egész ügy feledésbe ment s ma, négy héttel a történet után, a vizsnici templomtűz dossziéja odakerült többi porosodó, szomorú testvérei mellé: a Nagy Süllyesztőbe.

Nagy általánosságban így tudják a dolgot. Pedig a valóságban a helyzet egészen más. Határozottan kijelenthetem, a vizsnici templomgyújtogatásnak igenis volt folytatása a máramarosszigeti ügyészségen és az ügy dossziéja jelenleg a szigeti járásbírósnál van.

No, de hiszen éppen erről akarok beszélni.

A dolog természetesen ott kezdődött, hogy felgyújtották a vizsnici templomot. Láttam pisllakoló gyertyák fénye mellett a sápadtra vált zsidó arcokat s láttam a földrehajgált és megcsufolt toratekerceket és láttam a petróleummal lelocsolt padlót, asztalokat és lákákat s miután áttem a felháborodás első fázisain, mit tagadjam, az volt az első gondom, hogy telefonhoz jussak és közöljem az esetet az Uj-Kelet szerkesztőségével. Tizenegy óra felé járt az idő és ilyenkor Máramaroszigeten csak két-három hivatal kap telefonösszeköttetést. Tudtam, hogy a borsai rémnapok és a tűz alkalmával az Uj Kelet szerkesztősége számtalan ízben informálta a tartományi igazgatóságot és azt is tudtam, hogy a prefektusnak még tudomására sem jutott a tüzeset, ezért ösztönyszerűleg is a prefektúra felé vettem az utam. A portástól megtudtam, hogy Jaga prefektus családjával a moziban van. Kisérőm útján közöltem vele a hírt és kértem, hogy menjen a helyszínre, amit meg is tett. En pedig kértem a portást, hogy nyissa ki nekem a városzoba ajtaját, mert szeretnék Kolozsvárral beszélni. Meg is tette.

Mig összeköttetést kaptam, kedélyesen elbeszélgettem Duncával, a vármegye-ház portásával és sikerült tőle megtudnom, hogy ő is megveti az antiszemita brutalitásokat. A templomgyújtogatás viszont teljesen kihozta sodrásból. Ezután csengett a telefon és tíz percre rá elhagyta a prefektúra épületét.

Ez történt velem a szigeti prefektúrán azon a szomorú estén és én erről a történetről egészen megfeledkeztem volna, ha az ügyészség közben eszembe nem juttatja.

Egy szép napon megidézték az ügyészségre. Öszintén szólva nem nagyon örvendem a dolognak. En ugyanis természetemtől fogva nem szeretek járni az ügyészségre. Hála a Mindenhatónak, tiszta a lelkiismeretem, de azért szívesebben elmegyek a jiddis színházba.

Előérzetem nem esalt. Az ügyész, hivatalához méltóan, nagyon kimért volt és tudomásomra hozta, hogy igen súlyos váddal vagyok terhelve. A vád: **magánlakértés és az államkincstár rovására elkövetett csalás!** Azt hittem, hogy súlyos tévedés történt, de az ügyész megmagyarázta, hogy igenis rólam van szó. Augusztus 11-én este erőszakos uton behatoltam a prefektúra épületébe, beszéltem az Uj Kelet szerkesztőségével és — horribiles dictu — nem fizettem ki a beszélgetés díját. Az esetről jegyzőkönyvet vett fel és tovább intézkedésig szabadon engedett.

Az ajtóban találkoztam Duncával, de nem akart megismerni. Ő már tudta az én titkomat: **Kegvesztett lettem a prefektus előtt.**

Mert voltak idők, amikor egy telefonbeszélgetésért inkább köszönetet kaptam, mint ügyészségi idézést. Igaz, ez már régen volt — a borsai tűz előtt.

Az első borsai zavargások után történt. **Alimanescu** vezérinspektor késő este érkezett vissza Borsáról és egy-

nesen a prefektúrára hajtatott. És akkor, végtelen naivitásomban, tudni szerettem volna, hogy a belügyminiszter megbízottjának mi a véleménye az első borsai rémnapokról.

A prefektusnál vacsora volt. Diszes társaság volt együtt és mégis, Jaga prefektus, amikor megtudta, hogy kiint várakozok, otthagya a vacsorát, kijött és örömtől sugárzó arccal adta át nekem a hivatalos kommuniké, amely elmondja, hogy „**Borsán tökéletes rend van, a hatóságok, a megye prefektusával az elűkön, megtették kötelességüket**” stb. stb. Ez a kommuniké nagyon alkalmas volt arra, hogy Jaga prefektus a koncentrikus támadásokkal szemben megvédje, ezért megkért, hogy adjam le rögtön az Uj Kelet szerkesztőségének.

En ekkor megjegyeztem, hogy már elmúlt tíz óra és nem kapok telefonösszeköttetést. Jaga prefektus szó nélkül otthagya vendégeit, bevezetett az irodájába, saját telefonját bocsátotta rendelkezésemre és gondoskodott, hogy az éjjeli órák ellenére is le tudjam adni az anyagot...

Amikor kikisért azt is mondta, hogy csak jöjtek el máskor is, ha fontos beszélni valóm lesz, mert „**az apparátus rendelkezésemre áll.**”

Dunca, a portás, persze mindennek szem- és fültanuja volt, hogyne engedett volna másodszor is telefonálni?

Szegény Dunca egyszerű és természet-

Nem nyílik meg a jasi egyetem, mert nincs fája

A fahiány megoldja az antiszemita kérdést

Jasi, szeptember 13. Az egyetemi tanács főnök helyzet elé került. Ez év nyarán megejtették az árlejtést az egyetem téli faszükségletére, amelyet jóváhagyás végett az árverési központi bizottság elé kellett terjeszteni. Itt volna az ideje, hogy a fát beszerezze, de a bizottság az egyetem számos megkeresésére nem intézi el az ügyet és így az

tes értelme nem birta felfogni, hogy más a belügyminiszteri inspektor rehabilitáló kommunikéje és más a vizsnici templomtűz. Ezért nem akart megismerni az ügyészség ajtajában s ezért esett annyira nehezebb nyilatkozatba adni, hogy erőszakkal nyitottam ki a városzobához vezető három hatalmas ajtót...

Az ügyben különben is változás állott be. Tekintettel arra, hogy négy hatalmas ember van állandóan szolgálatban a prefektúrán, az erőszakos behatolás vádját önmagától elesett. Így csak család címen emelt ellenem vádat az ügyész és áttette az ügy dossziéját a járásbíróhoz.

Nem vagyok jogász, az úkapámig fel-felé egyik őszám sem volt az. Sőt mi több: amikor Brach Saul jesiváját látogattam, a Chósem Mispát iránt nem éreztem különösebb hajlamosságot. Egy dolgot azonban tudok: család vétségénél az intenció a fontos s ebben az esetben sem nekem, sem az Uj Kelet szerkesztőségének (kinek számláját telefonbeszélgetéseim terhelik) nem volt az az intenciója, hogy az államkincstárt 120 (mond és ird egyszázhusz) lejjelel megcsaljuk.

Ezek előrebocsátása után alulírott azon alázatos kérelemmel fordulok t. Főügyész Urhoz, miszerint büntetlen előéletű vagyok, az ellenem felhozott vádban ártatlannak érzem magam és miután hajlandó vagyok a szóbanforgó 120 lej négyheteti kamattal az államkincstár pénztárába készpénzben beszállítani, szíveskedjék a vádat elejteni és az eljárást ellenem megszüntetni.

Teljes tisztelettel:
Schön Dezső

Diplomáciai feszültség Moszkva és a finn kormány között a lappo-mozgalom tulkapásai miatt

Helsingfors, szeptember 13. Finnországban a legutóbbi időben rendkívül széles körökben terjedt el a finnek nemzeti mozgalma, amely célul a finnországi kommunista törekvések teljes megsemmisítését tűzte ki. A lappo-mozgalom hívei az erőszaktól sem riadtak vissza, hogy a politikától és a közigazgatástól a kommunistákat megtisztítsák.

Több városban megtörtént, hogy a lappo-mozgalom emberei a kommunista tanácsokat elfogták és ismeretlen helyre toloncolták. Amint utólag kide-

gyetem vezetősége most feirt a bizottsághoz és közli, hogy amíg a téli faszükséglet biztosítva nincs, nem nyithatja meg az egyetemet. Ez az eset kirívó példája annak, hogy a bürokrácia lassúsága megakasztja a felsőfoku oktatást is. Igaz, hogy ugyanekkor utját állja az antiszemita kilengéseknek is.

rült, valamennyiüket áttették a szovjet területére.

A lappo-mozgalom kommunista-ellenes propagandája most diplomáciai feszültséget eredményezett Moszkva és a finn kormány között. A szovjet kormány tegnap erőlyes hangú demarsot intézett a finn kormányhoz, tiltakozást jelentve be az ellen, hogy finn állampolgárokat politikai okokból a szovjet területre tegyenek át. A szovjet jegyzéke végül megtorlással fenyegeti a finn kormányt.

Albrecht főherceg arra hivatkozik, hogy a vatikán megáldotta Lichtenstein hercegnek egy zsidó nővel kötött házasságát

Bécs, szeptember 13. Jelentette az elmúlt héten az Uj Kelet, hogy a Vatikán nem akarja feloldani Albrecht főherceg

feleségének első házasságát és így a Brightonban kötött polgári esküvő nem részesülhet egyházi áldásban. Ugyan-

Szülők figyelmébe!

A Clujon u'onnan megnyílt, ujonnan berendezett ort. zsidó

Leányinternátusban

str. Iuliu Maniu 9

Állami gimnáziumból kimaradt

leányövendékeket sakképzett tanerők kés-itenek elő magánvizsgákra. Jelentkezők még korlátolt számban felvétetnek. Nyelv és zeneoktatás

Szörmevásárlás bizalom dolga!

Jó hírnévnek örvendő szücsületemet szakképzettségemnek köszönhetem

Minden vevőnek érdeke, hogy csak szakképzett szücsnél vásároljon

Nagy József szücsmester

Cluj, Piata Unirii 10 szám

**Szörmeudvar!!!
Fióküzlet nincs!**

ekkor jeleztük azt is, hogy a Vatikán elutasító magatartását a Habsburg-ház befolyásos személyiségeinek intrikái idézték elő. Miután annakidején Ottó megígérte Albrechtnek, hogy mint a család leendő feje, jóvá fogja hagyni Albrecht házasságát, Zita most utólag rosszalását fejezte ki. Ugylátszik tehát, hogy Zita immár a hűségeskü letévesztés után, nem látja veszélyes ellenfélnek Albrecht főherceget, fiával, Ottóval szemben.

Egy olyan személyiségtől, aki közel áll Albrecht főherceghez, arról értesültünk, hogy Albrecht főherceg a Vatikánnal felveszi a harcot Zita ellen, ah — amint informátorunk magát kifejezte — katolikusabb akar lenni a papánál. Albrecht főherceg azonban nem fogja tűrni, hogy Zita beavatkozzék az ő magánéletébe és szerencsétlenné tegye fiatal feleségét is. Albrecht főhercegnek az az álláspontja, hogy a Vatikánnal kötelessége feleségének első házasságát felbontani. Hiszen a legutóbbi időben is, tavaly, a Vatikán áldását adta Lichtenstein fejedelemnek, Alajos uralkodó hercegnek házasságához, holott a fejedelem szintén egy elvált asszonyt, egy zsidó Guttmann bárónt vezetett oltárhoz.

A Habsburgok családi történetében egyébként is minduntalan találkozhatunk hasonló esetekkel. Így II. Ferenc császár és király, I. Ferenc József nagyapja, szintén egy elvált asszonyt vette feleségül. Negyedik felesége, Karolina Augustia, Miksa bajor király leánya, ugyanis első házasságában a későbbi I. Vilmos württembergi király felesége volt. Hét évi együttélés után a pápa ez a házasságot is felbontotta.

Ferenc leánya, Mária Lujza, 1810-ben viszont egy elvált ember, I. Napoleon felesége lett és pedig a Vatikán jóváhagyásával. A Vatikán minden kényszerítő ok nélkül jóváhagyta Napoleon elvált első feleségétől, Beauharnais Jozefintől, holott 13 kardinális tiltakozott ez ellen. Akkor ugy a Habsburg-ház érdeke, mint Napoleon hatalmi szava követelték ezt.

Végül közvetlenül a háboru előtt, 1912 február 12-én, Izabella főhercegnő férjhez ment György bajor herceghez. Egy esztendő múlva, 1913 március 5-én a Vatikán érvénytelenítette ezt a házasságot a Habsburg-ház kérésére. Így tehát ezek a precedensek alkalmasak arra, hogy Albrecht főherceg Zitával szemben, a Vatikánnal felvegye a harcot. Hunyady grófnak Zita nevében kiadott nyilatkozata tehát egyáltalában nem jelenti az utolsó szó kimondását, hanem ellenkezőleg, első etapja annak a küzdelemnek, amelyet Zita Albrecht re kényszerített és amelyet a fiatal főherceg feleségének védelmében folytatni fog addig, amíg az egyház el nem ismeri álláspontjának jogosságát.

— Akiknek a gyomra fáj, bélműködése megrekedt, mája megnagyobbodott, étvágya nincs, emésztése elgyengül, nyelve fehéres-sárga, annál naponta egy pohár természetes **Ferenc József** keserűviz rendbehozza az emésztést és jó közérzetet teremt. A forró égő országokban észlelt orvosi tapasztalatok dicsérik a **Ferenc József** víz hatását, különösen verhasznál és olyan gyomorbetegségek esetén, melyek a váltólással együtt lépnek fel. A **Ferenc József** keserűviz kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Gog

A belpol

Bucuresti—
(Az Uj Kelet
várul mai sz
tikai helyzet
cikksorozatát
leleplezést kö
lisszái mögül.

Man

— Mint tes
ituk — írja
zárva, hogy
vábbra is vez
jelelegi net
mány élén. M
hogy Maniu
kérdést meg
ros helyzetek
parasztpárton
mindez nem
jes bizonyossá
koncentrációs
amelynek igen
na s a jelenleg
együtt. Mert
landvagyók m
nére is, hogy
diktatúrára és
tásokat előidé
ment folytatni

— Azok, aki
15 óta beszélt
va vannak min
közvetlenül U
cián volt az A
őket indult u
nyolc napig ül
civ tegeazak
„Kárpátok gy
az uralkodóval

— Három le

niu-kormány
átmeneti korm
Junian elnök
egy, az összes
koncentrációs k
adata nagy kü
és bizonyos bel
volna. A jelen
esetleges mara
mentarra. Egy
nian-féle átme
egyszerű. Ideig
a jelenlegi tö
dolgozna, az vo
előkészítse az
zeti kormány s

— Hátra mar
oldás: koncent
kormány kérdé
gást emeltek a
terve ellen. Az
mondja, hogy h
mánya a jelenleg
len együtt dolgo
kénye-kedvének
itt azonban egy

„Titán, „Ob
3—4—5

Rák kész

a technika le
Legujab

„Ber

Vezérk

Zana
ügynökség
Maria 48 -

Goga 8 napig hiába várta Szinajában, hogy audiencián fogadják

A belpolitika három lehetősége: Maniu, Mironescu, vagy koncentráció — A jelenlegi parlament mindenestre marad

Bucuresti—Bukarest, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az Adevarul mai számában folytatja a politikai helyzeti analiziséről megkezdett cikksorozatát s néhány igen érdekes leplezést közöl a politikai élet kulisszái mögül.

Marad a jelenlegi parlament

Mint tegnapi számunkban megintuk — írja az Adevarul — nincs kizárva, hogy Maniu Gyula fogja továbbra is vezetni az állam ügyeit a jelenlegi nemzeti parasztpárti kormány élén. Még valószínűbb azonban, hogy Maniu kénytelen lesz a Vaidakérdést megoldani és bizonyos zavaros helyzeteket tisztázni a nemzeti parasztpárton belül. Amennyiben mindez nem lesz lehetséges, úgy teljes bizonyossággal egy átmeneti, vagy koncentrációs kormány felé megyünk, amelynek igen imitált programja volna a jelenlegi parlamenttel dolgozna együtt. Mert teljesen bizonyos, a kalandvágyók minden reménysegei ellenére is, hogy a király nem gondol diktatúrára és nem is akar új választásokat előidézni. A jelenlegi parlament folytatni fogja munkásságát.

Azok, akik a királlyal augusztus 15 óta beszéltek, pontosan informálva vannak mindenről. Meg tudta őket közvetlenül Argetoianu, aki audiencián volt az uralkodónál. És megtudta őket indíttatón Goga is, aki — bár nyolc napig ült Szinaján, hogy audienciát fogadjak — végül is elhagyta a „Kárpátok gyöngyét”, anélkül, hogy az uralkodóval beszélhetett volna.

A három lehetőség

Három lehetőség van tehát: Maniu-kormány Vaida feloldozásával; átmeneti kormány Mironescu, vagy Junian elnöke alatt, vagy pedig egy, az összes pártok által támogatott koncentrációs kormány, amelynek feladata nagy külföldi kölcsön lekötése és bizonyos belső kérdések megoldása volna. A jelenlegi Maniu-kormány esetleges maradása nem szorul kommentarra. Egy Mironescu-, vagy Junian-féle átmeneti kormány ügye is egyszerű. Ideiglenes jelleggel bírna a jelenlegi törvényhozási házákkal dolgozni, az volna a feladata, hogy előkészítse az atmoszférát egy nemzeti kormány számára.

Hátra maradna a harmadik megoldás: koncentrációs, vagy nemzeti kormány kérdése. Két rendbeli kifogás emeltek a koncentrációs kormány terve ellen. Az első igen komoly, azt mondja, hogy ha a koncentrációs kormány a jelenlegi parlamenttel kénytelen együtt dolgozni, úgy Maniu Gyula kénytelennek volna kiszolgáltatva. Itt azonban egy kis tévedés van. Ma-

niu valóban rendelkezne az erdélyi többségiek felett, de a parlament többsége felett aligha. A régi királyság, Beszarabia, Dobrudza és Bukovina azok rendelkezésére fognak állni, akiknek kormányalakítására megbízatásuk lesz. (?)

A második megjegyzés kevésbé komoly és azt állítja, hogy egy koncentrációs kormány nem lehet hosszú életű, mert mindegyik miniszter saját pártjának direktívái szerint dolgozna. Ezzel szemben tény az, hogy a koncentrációs kormányt magasabb állami érdekek kívánják meg és végeredményben a külföld számára, sem a belföld szempontjából, nem fog számítani az, hogy valamelyik miniszter a saját tár-

cájának hatáskörén belül liberális, vagy nemzeti parasztpárti politikát fog folytatni.

Füstbement illúziók

Egyelőre annyit kívánunk megállapítani csupán, hogy az összes pártoknak kötelességük a királyt segíteni. A királynak azt kell éreznie, hogy támogatják és nem azt, hogy izolálva van. A valóság ma már kinyitotta azoknak a szemét, akik indokolatlan illúziókkal táplálták magukat. Sok keletlen és elégedetlenség származott ebből a valóságból. Az első, akinek ilyen érzései voltak, Averescu tábornok volt, Goga Octavian juliusi audienciája után.

Egy másik elégedetlen Argetoianu,

ZONGORA, HEGEDŰ

és cselő iskolák, vagy bármily kotta legolcsóbban kapható

Király János zeneműszakületében Cluj, Fötér 15 szám

aki a legutóbbi szinajai audienciát érezte meg. És talán Jorgának is oka van az elégedetlenségre a Szinajában töltött napok óta. A reakció azonnal bekövetkezett. Argetoianu ma közelebb áll a liberális párthoz, mint valaha. Az Indreptarea kisebb piszkálódásokat enged meg magának, Jorga pedig a „Monarchia gyakorlásáról” vezérekkezik.

A közérdek azonban a pártok közötti megegyezést kívánja. Az akadályok egyelőre Bratian Vintilától erednek. Duca valószínűleg ezért megy a napokban audienciára az uralkodóhoz. A talános konkluzióképpen mindenestre megállapítjuk, hogy a koncentrációs kormány nincs annyira kizárva, mint amennyire azt egyesek hiszik — fejezi be cikkét az Adevarul.

Filmdrámába illő módon lötték agyon és rabolták ki egy kölni vegygyár pénztárosát

Köln, szeptember 13. Vadnyugatra emlékeztető vakmerő rablógyilkosság történt Köln egyik külvárosában. Motorkerékpáros rablók megáldozták és lelőtték a Laubach vegyészeti gyár egyik inkasszánsát, aki bankból a gyár részére 1800 márkát vett föl és a gyár-

telep felé tartott kezében az akatáskába tett pénzzel. Az ismeretlen motorkerékpáros rablók egyike revolvért fogott a fiatal inkasszánsra s ráordított: „kezeket fel!” Az inkasszáns nem tett eleget a rendelkezésnek, mire a rabló többször rálőtt, úgy hogy lövésektől ta-

lálva összeesett. Erre elvették az akatáskát és örült gyorsasággal továbbáldoztak. A fiatal embert egyik lövés nyak-ütdőrére érte és elvérzett. Holtan találták rá. A rendőrség nagy apparátussal indította meg a nyomozást az ismeretlen banditák után.

A csehek rendkívüli vámkedvezményeket kaptak: a német pénzpiac ideges

Csehszlovákiából kedvezőbb feltételek mellett lehet textilt importálni, mint Németországból

Bucuresti—Bukarest, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A német reggeli lapok közlése szerint berlini gazdasági és pénzügyi körökben bizonyos idegesség uralkodik Romániával szemben. Két hír váltotta ki ezt a hangulatváltozást a német pénzügyi körökben. Az egyik a Berliner Tageblattnak azon híradása, amely szerint a román-csehszlovák kereskedelmi szerződésben

Románia olyan preferenciális vámilletékeket biztosít Csehszlovákiának, amelyek egyetlen állam kedvezményes vámtarifáiban sem szerepelnek. Ezt az egyezményt Németországnak Románia felé való exportkivitele igen érzékenyen meg fogja érezni a német lapok szerint.

A másik hír a bécsi tárgyalásokkal kapcsolatos. Az összes berlini lapok

nagy betűkkel adják tudtul, hogy Bukarest város háboru előtti adósságainak rendezése ügyében a tárgyalások megszakadtak, mert a hitelezők nem voltak hajlandók elfogadni a román delegáció által elfogadott feltételeket. Ennek következtében a román delegáció kénytelen volt visszautazni Bukarestbe újabb instrukciókért.

A Borsáról áthelyezett antiszemita iskolaigazgató kidobta az iskola átvételére kiküldött kollégáját

Maladeanu igazgató nem hajlandó zsidó bérencnek átadni az iskolát

Sighetul-Marmatiei—Máramarossziget, szeptember 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hogy Borsán olyan ijesztő méreteket öltött az antiszemita agitáció, abban Berinde és Dumitrescu lelkesen kívül a borsai tanítóknak is jelentős részüik van. Maladeanu iskolaigazgató irányítása mellett nem kevesebb, mint négy tanító segített Dumitrescunak és Berindének a zsidóellenes hangulat szításában. Maladeanun kívül különösen egy Chirilie nevű tanító tett ki magáért ezen a téren. Chirilie volt az, aki már napokkal a tüzkatasztrófa előtt bejelentette, hogy a borsai zsidókra gázosan napok fognak következni.

A Borsán járt hatósági közegek és maga Moldovan Valér tartományi igazgató is meggyőződött arról, hogy a borsai tanítók működése fölöttébb nélkülözi a pedagógikus jelleget. Eppen ezért a közoktatásügyi minisztérium valamennyiüket áthelyezte Borsáról, Maladeanu iskolaigazgatóval egyetemben. A Maladeanu helyére kinevezett új iskolaigazgató péntek délután megjelent a borsai iskolában, hogy hivatalát átve-

gye. Maladeanu azonban nemcsak hogy vonakodott az ügyiratokat átadni, hanem ráförmedt az új igazgatóra:

— Ameddig én itt vagyok, addig zsidóbérenc nem lesz a borsai iskola igazgatója. Sem mi, sem a borsai románok nem hajlandók e szégyent eltűrni.

Az antiszemita iskolaigazgató végül a szó szoros értelmében kidobta az is-

kolaépületből a törvényesen kinevezett utódját. A máramarosszigeti jogvédő bizottság küldöttséget menesztett Dardu máramarosi tanfelügyelőhöz, akinek sürgős intervencióját kérte. Dardu megígérte, hogy a minisztériumi intézkedésnek mindenképpen érvényt fog szerezni és hétfőn beiktatja állásába az új borsai iskolaigazgatót.

Megnyílt

HOTEL UNION

Bukarest, strada Regală 6.

Az ország legszebb és legelegánsabb szállodája Minden szobához fürdőszoba. telefon, központi fűtés. Lift. Autogarage

A legmodernebb komfort.

Mérsékelt árak.

Evásárlás m dolga!

örvendő sücsüz- képzettességemnek zönhetem

evőnek érdeke,

akképzett sücsnél sároljon

Jozsef

smester

Unirii 10 szám

udvar!!!

zlet nincs!

is, hogy a Vatikán tását a Habsburg-há- élyiségeinek intriká- an annakidején Ott- tnek, hogy mint e, jóvá fogja hagyn- gát. Zita most utólag e ki. Ugylátszik tehát a hűségesskü letetés- vesélyes ellenfélnek get, fiával, Ottóva

mélyiségtől, aki köze- regehez, arról értesül- cht főherceg a Vati- harcot Zita ellen, aki- torunk magát kifejez- b akar lenni a pápa- herceg azonban nem- Zita beavatkozzék a- szeresélténné tegye- Albrecht főhercegné- nek, hogy a Vatikán- nének első házasság- n a legutóbbi időben- an áldását adta Lich- nek, Alajos uralkodó- gához, holott a feje- elvált asszonyt, egy- árónót vezetett oltár-

esaládi történetében- duntalan találkozni- kkel. Így II. Ferenc- . Ferenc József nagy- elvált asszonyt veti- k felesége, Karolina- bajor király leánya- ságában a későbbi L- rgi király felesége- tés után a pápa ez- bontotta.

ária Lujza, 1810-ben- ember, I. Napoleon- g a Vatikán jóváha- an minden kénysze- hagyta Napoleon el- gétől, Beauharnais- 3 kardinális tiltako- r úgy a Habsburg- apoleon hatalmi sza-

ra fáj, bélműködé- a megnagyobbodott, észtése elgyengül, annál naponta egy- renc József keserü- mésztest és jó köz- orró égőv országai- paszlatatok diesérik- hatását, különösen- gyomorbetegségek- zólazzal együtt lép- zsef keserűviz kap- ban, drogériákban

„Titán”, „Oberon”, „Olympia”
3—4—5 lámpás hálózati

Rádió- készülékek

a technika legújabb vívmánya!
Legújabb selektivitás

„Berliner”

Vezérképviselőt:

Zana Casei-
ügynökség Bukarest, Bd.
Maria 48 - Telefón 325-61

Tatar Coriolan professzor fogja Károly király aranszegét a Haggibbor jubileumi zászlóján elhelyezni

Ma ünnepli a Haggibbor fennállásának tizéves évfordulóját — Dél előtt a városháza dísztermében lesz a jubiláris közgyűlés, délután a sporttelepen a csernovici Makkabival méri össze erejét a Haggibbor

Cluj—Kolozsvár, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától). A kolozsvári Haggibbor ma ünnepli fennállásának tiz esztendő évfordulóját. Az emlékünnepe, máris meg lehet állapítani, nemcsak a társaságok, de az egész erdélyi zsidóság szimpátiája és érdeklődése kíséri. Az egyesület vezetőségét valóságos elhálmozták az utóbbi napokban üdvözlő táviratokkal és gratuláló levelekkel az ország minden részéből, sőt a külföldi társaságok és a Makkabi-világszövetség is melegsággal üdvözölték a jubiláris Haggibbort.

A kolozsvári Haggibbort tiz esztendővel ezelőtt Weiszbürg Chajim dr. alapította, az akkor még gyermekeipőben járó erdélyi zsidó nemzeti mozgalom vezetőivel karöltve. Noszin Mór, dr. Marton Ernő, Schwartz Miksa és elsősorban Stotter Aladár vettek részt a Haggibbor megalakításában. Az alapító gyűlésen még csak néhány lelkes fiatal ember vett részt, az egyesület népszerűsége és ereje azonban napról napra nőtt. Stotter Aladár irányította a kiváló szakértelemmel az egyesület sportbeli vezetését és az ő nevéhez fűződik a futballszakosztály hatalmas fellendülése. Stotter Aladár helyét évek múltán dr. Tischler Elemér váltotta fel, akinek áldozatkészsége ugyan csak hozzájárult a Haggibbor fejlődéséhez. Biró Andor következett az elnöki székben, majd a legutóbbi közgyűlés óta dr. Erőss Vilmos vezeti a Haggibbor ügyeit, a tőle megszokott hozzáértéssel és ügybizalommal.

A jubiláris ünnepség ünnepi közgyűléssel veszi kezdetét, amelyet a kolozsvári városháza dísztermében tartanak meg. A közgyűlés délelőtt tizenegy órakor veszi kezdetét és azon előreláthatólag meg fog jelenni dr. Moldovan Valér erdélyrészi tartományi igazgató is. Az uralkodót dr. Tatar Coriolan, az erdélyi sportszövetség elnöke fogja képviselni. Ugyancsak ő fogja beverni az egyesület jubileumi zászlójába az uralkodó aranszegét. Az ünnepi beszédet dr. Erőss Vilmos, az egyesület elnöke fogja elmondani, majd Noszin Mór, az egyesület egyik megalapítója fog visszailleszést vetni a Haggibbor egy évtizedes munkájára. A zászlószentelés után dr. Brunner Sándor záróbeszéde fejezi be a délelőtti ünnepélyt.

Délután fél öt órakor veszi kezdetét a Haggibbor és a csernovici Makkabi futballesapatának mérkőzése a városi sporttelepen. A csernovici Makkabi egyike az ország legjobb futballegyütteseinek. A csernovici kerület többszörös bajnoka, játékosai a csernovici válogatott csapat zömét alkotják. A Haggibbor rendes csapatát állítja ki a csernovici vendégekkel szemben s így a jubiláns Haggibbor csak odaadó, önfeláldozó játék után csikarhat ki ellenfelétől jó eredményt.

Első ízben történik meg, hogy a kolozsvári pályán két romániai zsidó csapat méri össze erejét. A mérkőzés sportszempontból is kivételes élvezet.

et ígér. Ezt megelőzőleg a Haggibbor veteránjai fognak az ifjusági csapattal játszani. A veteránok között szerepelnek Winkler Imre, a Haggibbor

első kapusa, Wesel Károly, Kimigli, Sugár, Farkas Ernő és mások. A Haggibbor—Makkabi mérkőzést Seliceanu Grigore vezeti.

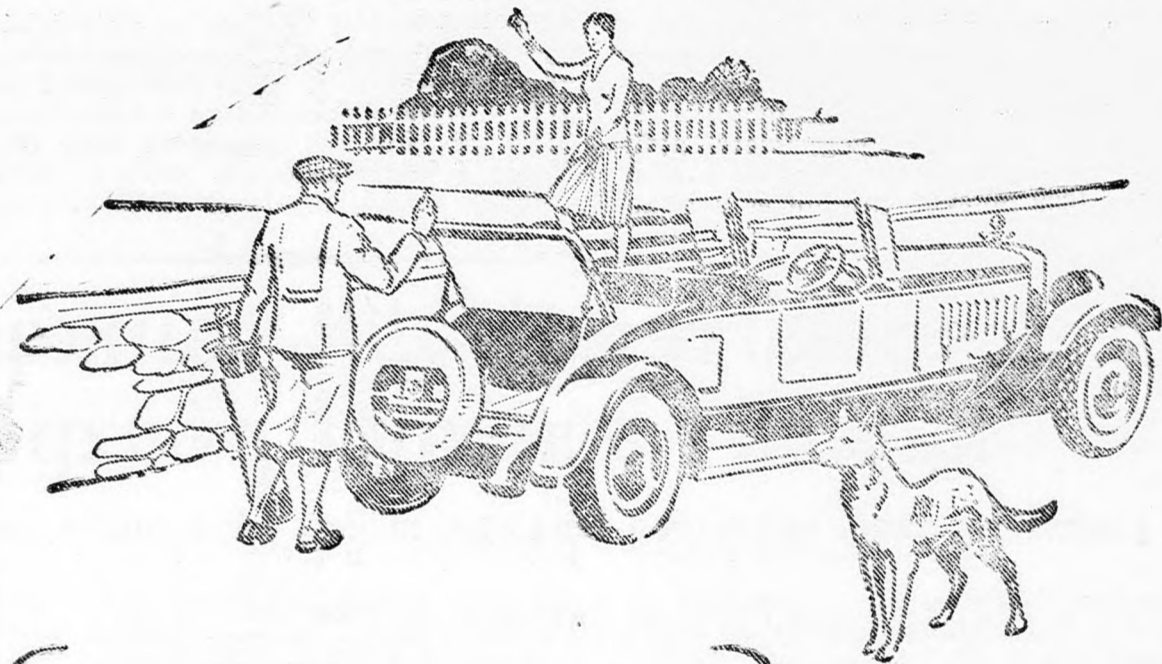
Egy vidám tiszti társaság sorozatos botrányokat rendezett az éjjel Kolozsvár centrumában

Tréfából összeverték két rendőrt, két nőt, egy soffőrt, egy tisztviselőt és egy újságirót

Cluj—Kolozsvár, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától). Mindenképpen kinos és elítélendő botrányosorozat zajlott le pénteken éjjel Kolozsvár központjában. A botrányt egy mulatozó tiszt-társaság több tagja rendezte, akik illuminált állapotban hét embert többé-kevésbé súlyosan összeverték.

Pénteken este az átutazóban lévő csehszlovák repülőtiszték tiszteletére a szamosfalvi repülőosztály tisztjei vacsorát adtak.

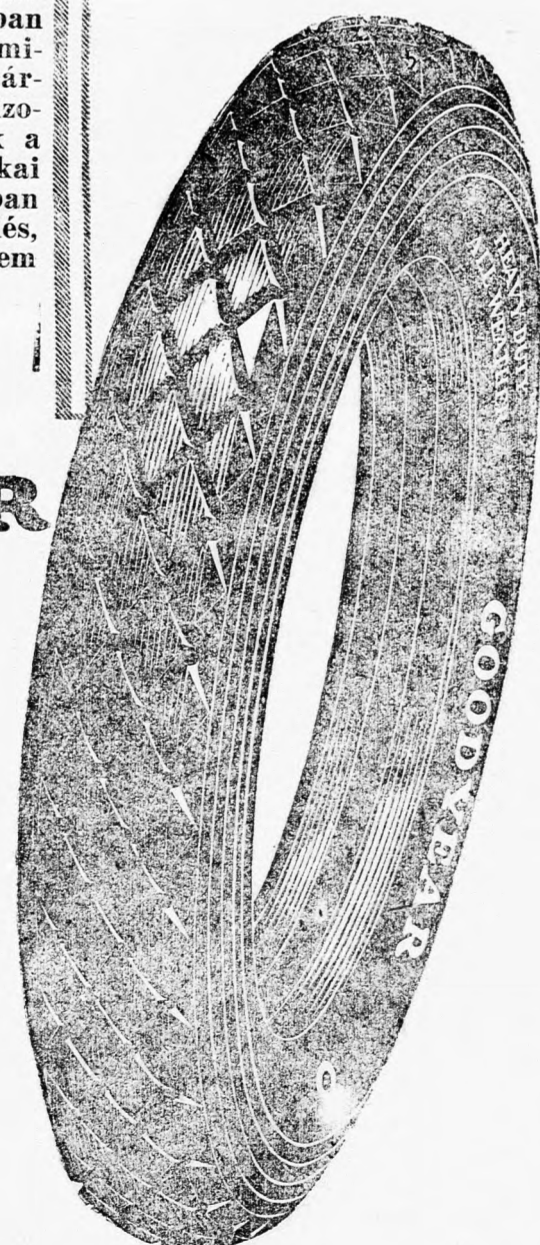
a Newyork-étteremben. Éjszaka felkeltő tájban a társaság egy csoportja, köztük Opris kapitány, aki Károly királyt Párizsból repülőgépen hazahozta és Budue kapitány, elhagyta az éttermet és hazafelé indult a Fötéren. Mind a hét tiszt jókedvű és hangos volt. Egy mással tréfálkozva jutottak el a Szentegyház ucca sarkáig. Néhány lépésnyi távolságban, a Palace-kávéház előtt állott 973. számú taxijával Muszka Géza soffőr, akinek éppen utasai akadtak. Az

Az autótulajdonosok milliói az egész világon a GOODYEAR-gumikereket megtalálták azt az értékes tulajdonságot, amelyet keresnek. Ez a tény abban találja igazolását, hogy Goodyear-gumikereken több személy utazik, mint bármely más márkán. Ezzel be lett bizonyítva, hogy a Good-Year művek a hordképesség, tartósság és az esztétikai forma problémáját a legragyozóbban oldotta meg. Előáll tehát az a kérdés, az összes autótulajdonosok miért nem kizárólag

GOODYEAR

autógummit használnak. Hogyha Ön még nem vásárolt GOODYEAR-gumit, úgy alapos oka lehet arra, hogy az egész világ autótulajdonosainak tapasztalatai ellenére járjon el, akik mindannyian a GOODYEAR-gumikereket részesítik előnyben. Rendkívül halásak lennének Önnek, ha Ön velünk ezt az okot írásban közölné.

utasok dr. Vátasesen János, az egyetemi könyvtár tisztviselője és a társaságában levő két hölgy voltak.

Az első incidens

A taxi éppen indulóban volt, amikor váratlanul valami motorhiba történt. Muszka Géza soffőr leszállt, hogy újra begyujtsa a gépet.

Az éppen odaérkező tiszti társaság szó nélkül rávetette magát a soffőrré és agyba-főbe verték — csupán tréfából. Ezzel egyidejűleg két tiszt kacagva rántotta fel a taxi ajtaját és erőszakkal ki akarta cibálni a benne ülő hölgyeket.

A kiséretükben lévő dr. Vátasesu tiltakozott a túlzott bizalmaskodás ellen, mire őt is alaposan helybenhagyták, hogy még most is kék foltok tarkítják a szemé környékét. Dulakodás közben az egyik hölgyet is több ütés érte. A botrány kétségtelenül nagyobb méreteket öltött volna, ha váratlanul a Fötér felől nem jelenik meg egy másik taxi, amely észrevétlenül odasimult a 973-as számú kocsi mellé, mire a megtámadottak állásztak a másik atóba és sietve elhagyták kellemetlen kalandjuk színhelyét.

A hét tiszt nagyszerűen mulatott az eseten és folytatta útját a Fötéren. Egyszer csak

egy magánosan sétáló nőt pillantottak meg,

ami ujjabb tréfára sarkallta a jókedvű társaságot.

Szó nélkül karonfogták az ismeretlen nőt és nagy gaudiummal hurcolták magukkal a Mátyás király ucca felé.

Az ismeretlen nő eleinte halkan tiltakozott a díszes kiséret ellen, majd amikor látta, hogy semmiképpen sem akarják elereszteni, segítségért kiáltozott. A segélykiáltásra a késői járőrelek összefutottak, majd a Palermó-kávéház irányából a helyszínre érkezett Coroiu rendőrőrmester, aki érdeklődni kezdett arról, hogy mi történik. A tiszték azonban rövid uton felszólították, hogy ne avatkozzék az ő dolgukba és távozzék.

A rendőrőrmester, miután egyedül volt, ott is hagyta a csődületet, de alig tett néhány lépést, valaki hátulról megtámadta és ütni kezdte.

Közben három másik tiszt földre teperte és ütötte-verte, ahol csak hozzá férhetett. Coroiu segélykiáltására négy rendőr jelent meg, később Marpozan alkomisszár is.

Coroiu parancsot adott az ő csoportjához tartozó rendőröknek, hogy ha nem megy másképpen, löjjenek rá támadóira és szabadítsák meg.

Az egyik rendőr engedelmeskedni is akart a parancsnak, de Marpozan alkomisszár az utolsó pillanatban visszatarotta a beavatkozástól, mert attól félt, hogy az incidensnek komolyabb folytatása lesz.

A Palermó-kávéházban

Mialatt az öt rendőr tétlenül nézte végig, hogyan ütlegelik Coroiu őrmestert, az egyik tiszt az összeesődült közönség között felismerte az egyik kolozsvári napilap munkatársát.

Elhagyta az őrmester, rátámadt az újságiróra és ütni kezdte. Példáját csakhamar követték társai is, amíg az újságiró el nem terült a földön.

Ezzel azonban még nem volt vége a harcnak és most Pop Péter 44-es számú közrendőrré került a sor, aki őrmestere érdekében be akart avatkozni.

A tiszték úgy összepofozták a rendőrt, hogy mindkét arc feldagadt.

Azután a héttagu társaság betért a Palermó-kávéházba, felkaptak néhány széket és kikergették a vendégeket a helyiségből. Ezután, mintha semmi sem történt volna, a legjobb kedélyhangulatban hazamentek.

Megindul a vizsgálat

A sorozatos botrányok szenvedő hősei még az éjszaka folyamán megjelentek a térparancsnokságon és Toma kapitány inspekciós tisztet hívták a helyszínre. Ekkor azonban a verekedő tiszték már nem voltak ott.

A rendőrség a maga részéről ugyancsak még az éjszaka jelentést tett az esetről a térparancsnokságnak,

ahol Silny ezredes vette kezébe a vizsgálat vezetését. Ezenkívül a sértettek külön-külön is feljelentést tettek támadók ellen.

A különös ügyben ma délben 1 órakor kezdődtek meg a kihallgatások Silny ezredes és Toma kapitány jelenlétében az I. kerületi rendőrkapitányságon, ahol jegyzőkönyvre vették a megtámadottak vallomását. A kihallgatásokat délután a térparancsnokságon folytatták.

Mióta társaság Weygan

A kisebbség

Bethlen várakozás

Genf, szeptember 13. Tanács ma délután egyhangulag elválasztotta a delegátust, előadta ki vasutbiztosítóléséről. A szolgveszi át. Curtius előtt egészen rótek. Curtius harrozat a saarvidéaga, Briand penek adott kifejtetvők számának fog arra birni aket, hogy a vastga elleni merénfüzött s az elmletti vita még nham angol keresbeszédet a világés azokról a feladasági térer a Curtiuss felszóldeklődés nyilvánügyminiszter va szél.

Fran gyak igéri

Genf, szeptember 13. lapítják, hogy a gyalásának vegyjarult az a Pár hogy Weigand tá sereg vezérkari f lása alkalmával nek tartotta kijé évi hadgyakorlat kétszeres dimenzi nek tartotta kijé évi hadgyakorlat kétszeres dimenzi tani. Weigand sz rizálása ujjabb kö ga után s ezeket kig meg is kell v tó megállapítja, általánosan fel előtti leszerelést idején helytelen figyelmet, hogy a tők még tovább a hadsereget.

Bethlen Brian

Genf, szeptember 13. Geneve beavatott mációt kapta, hog tegnap esti tanác magyar kölcsön ü Bethlen ma dél kereskedelmi min megbeszélést, ma holland miniszter tanácsülés miatt E lálkozhatott s ezé holnap délutánra esti órákban a m Briand francia kü te fel.

Román den va

Bethlen tegnap lálkozott Madgear san tárgyalat.

Bethlen a genfi Madgearuval foly léséről kijelentette nye teljes megelé mania magatartás mulja. Most már belátják, hogy a nem lehet elválaszt désektől és hogy a sági problémák d nagyfontosságua sek, amelyeket a nök a kisanant k fődelegátusaival fo

Orosz a Népsz rek elle

Genf, szeptember 13. szerint a népszöve fog intézni a szove hivatalos kiküldött korlátozására és k őrzésére összehivan kezletre.

Hotel Luvru

București, Strada Carol No. 4.
(a központi postával szemben.)

Szép világos szobák 100 lejtől feljebb. Fürdő rendelkezésre. Hónapos szobák nagyon olcsó árban. Utazó urak kedvezményben részesülnek.

Mióta Briand a béke biztosi- tásáról beszélt Genfben, Weygand tábornok további fegyverkezését jelentette be

A kisebbségi kérdés e héten a Népszövetség főbizottsága elé kerül Bethlen magyar miniszterelnök szerint Románia várakozáson felüli konciliáns magatartást tanusított

Genf, szeptember 13. A népszövetségi tanács ma délutáni ülésén vita nélkül egyhangulag elfogadták Scialoja olasz delegátus, előadó javaslatát a saarvidéki vasutbiztosító osztagok visszarendeléséről. A szolgálatot helyi esendőség veszi át. Curtius és Briand a döntés előtt egészen rövid bejelentéseket tettek. Curtius hangoztatta, hogy a határozat a saarvidéki lakosság régi kívánsága, Briand pedig annak a reményének adott kifejezést, hogy a szolgálattevők számának megkevesebédése nem fog arra bírni a Saar területen egyeseket, hogy a vasuti közlekedés biztonsága elleni merényleteket kövessenek el.

A közgyűlésen a főtávkari jelentéshez fűzött s az elmúlt évi tevékenység felletti vita még napokig eltart. Ma Graham angol kereskedelmi miniszter mond beszédet a világgazdaság helyzetéről és azokról a feladatokról, amelyek gazdasági téren a Népszövetségre várnak.

Curtius felszólalása iránt is nagy érdeklődés nyilvánul meg. A német külügyminiszter valószínűleg kedden beszél.

Franciaország az ideai hadgyakorlatok kétszeresét igéri jövőre

Genf, szeptember 13. A lapok megállapítják, hogy a Briand-féle terv tárgyalásának vegyes hangulatához hozzájárult az a Párizsból érkezett hír is, hogy Weigand tábornok, a francia hadsereg vezérkari főnöke a sajtó informálása alkalmával éppen most szükségesnek tartotta kijelenteni, hogy a jövő évi hadgyakorlatokat az ideighez képest kétszeres dimenziókban fogják megtartani. Weigand szerint a haderők motorizálása újabb követelményeket von maga után s ezeket a jövő évi gyakorlatokig meg is kell valósítani. A genfi sajtó megállapítja, hogy a népek részéről általánosan felmerült Népszövetség előtti leszerelést követelő kívánságok idején helytelen volt arra hívni fel a figyelmet, hogy a francia katonai vezetők még tovább igyekeznek fejleszteni a hadsereget.

Bethlen kölcsönről tárgyalt Brianddal

Genf, szeptember 13. A Journal de Geneve beavatott helyről azt az információt kapta, hogy Briand és Bethlen tegnap esti tanácskozásán a felveendő magyar kölcsön ügyéről volt szó.

Bethlen ma délután Flandin francia kereskedelmi miniszterrel folytatott megbeszélést, majd utána Brookland holland miniszterelnökkel tárgyalt. A tanácsülés miatt Hendersonnal nem találkozhatott s ezért ezt a találkozást holnap délutánra halasztották el. Ma az esti órákban a magyar miniszterelnök Briand francia külügyminiszterrel kereste fel.

Románia magatartása minden várakozást felülmul

Bethlen tegnap este másodszor is találkozott Madgearuval és vele hosszasan tárgyalt.

Bethlen a genfi sajtó képviselői előtt Madgearuval folytatott első megbeszéléséről kijelentette, hogy annak eredménye teljes meglepéssel tölti el. Románia magatartása várakozásait felülmúlja. Most már Közép-Európában is belátják, hogy a politikai kérdéseket nem lehet elválasztani a gazdasági kérdésektől és hogy a politikát a gazdasági problémák determinálják. Ezért nagyfontosságúnak azok a megbeszélések, amelyeket a magyar miniszterelnök a kisanant két agrárállamának delegátusaival folytatott.

Oroszországot is meghívta a Népszövetség a kábitószerek elleni konferenciára

Genf, szeptember 13. A lapok közlése szerint a népszövetségi tanács felkérését fog intézni a szovejthez, hogy küldjön hivatalos kiküldöttet a kábitószerek korlátozására és kereskedelmük ellenőrzésére összehívandó nemzetközi értekezletre.

Genf, szeptember 13. A kisebbségi jogvédelem kérdése e héten kerül tárgyalásra a hatodik főbizottságban. A második gazdasági főbizottság kö-

Az osztrák kampóskeresztesek Rotschildtól és a bécsi hitközségtől akartak pénzt szerezni egy monarchista puccsra

Rotschild visszautasítása mentette meg Ausztriát a puccs veszedelmétől

Bécs, szeptember 13. Közölte az Uj Kelet, hogy az osztrák Heimwehr szervezetében nagy változások készülnek foganatosítani. E változások körül nagy politikai harcokat vívnak egymással az osztrák pártok. E viták során Zangl, az osztrák Landbund elnöke Hitler ellen, aki intrikáival vezető pozíciót akar elérni a Landbundban, a következő érdekes leleplező közléseket tette:

Néhány héttel ezelőtt a Heimwehr vezetői Rotschildt financiai támogatásával szocialistaellenes puccsot akartak Bécsben végrehajtani. A vezetőket eljáratk Rotschildnál, aki meghallgatta ki-

vánságukat és kijelentette, hogy semmi olyant nem akar vállalni, ami a kormány ellen van. A mai alkotmányos rendnek — mondotta Rotschild — tiszteletes hiva, amilyenek lennie kell az osztrák köztársaság minden polgárának, tekintet nélkül arra, hogy szegény-e, vagy gazdag.

Ez azonban már másodszori elutasítás volt, mert a Heimwehr nemrég kiutasított vezérkari főnöke, Pabst őrnagy, szintén interveniált Rotschildnál, természetesen negatív eredménnyel. A Heimwehr vezetői azonban nem vesztet-

ték el türelmüket és tovább puhatólóz-
tak zsidó körökben. Magához a bécsi zsidó hitközséghez mentek el és pénzbeli támogatást kértek. Itt is üres kezekkel távoztak, minthogy a hitközség elvi okoknál fogva távol tartja magát mindenféle pártpolitikától. Nincs kizárva, hogy a sorozatos elutasításra vezethető vissza az a kiélesedett antiszemita kurzus, amely újabban urrá lett a Heimwehr vezetőségében. Annyi azonban bizonyos, hogy Rotschild magatartása Ausztriát megmentette a puccs veszedelmétől.

Nurock lett zsidó képviselő a kisebbségi kongresszus elé tárta a kelet- európai zsidóság elnyomatását

A zsidó kisebbség nem hajlandó eltérni, hogy csak vallási kisebbséggé degradálják és asszimilálni akarják

Genf, szeptember 13. A napokban ért véget az európai kisebbségek hatodik kongresszusa, melynek egyik kiemelkedő mozzanata volt dr. M. Nurock rabbi, lett képviselő és volt miniszter beszéde a zsidó kisebbségek helyzetéről. Nurock képviselő beszéde elején kijelentette, hogy ama zsidó kisebbségek nevében kíván beszélni, amelyek már a versaillesi békekongresszus idején a kisebbségi jogok őrtállói voltak és akik ennek a kongresszusnak is megállapító és támogatói voltak mindenkor.

— Ha arról lesz szó, hogy állást foglaljunk egy állam fölötti népi közösség megszervezéséhez, akkor állásfoglalásunk csakis pozitív lehet. A zsidó nép, mely sok évszázad óta már nem él önálló állami életet és amelynek nemzeti otthona Palesztina most épül, nem ismert nemzeti kulturája és hagyományos szellemének megvédése tekintetében országhatárokat. Bizonyos kulturális népközösség közöttünk minden különös megszervezettség és kötelék nélkül is fennállott évszázadok óta. Egyedül ennek a körülménynek tudható be, hogy a zsidó népiességet nem tudta kipusztítani az a

sok erős, sőt hatalmas viharzás, amely a zsidó népet a világ minden részében érte.

— Kétségtelen, hogy a többi népek részéről akadályokat fognak gördíteni az államfölkötti népközösség gyakorlati kerestülvitele elé. A legtöbb állam a népszövetségileg garantált kisebbségi jogokat egyáltalán nem respektálja és úgy tekint ezeket, mintha csak a papíros számára készültek volna, nem pedig az életért. Öröndetes kivételt képeznek ebben a tekintetben az ujoman alakult határállamok, Lett ország és Esztország. Minden más alkalamban elfelejtették már a világháberuban sokat lobogtatott örendelkezésről és szabadságról szóló jelszavakat.

Nurock ezután kitért a legutóbbi romániai atrocitásokra, melyeket éles szavakkal ítélte el. Követelte, hogy kulturális viszonyok álljanak helyre Romániában is.

Willan Nurock e szavaknál felszakitja Nurock doktort:

— Tökéletesen megértem az ön érzelmeit. Mégis mint kongresszusunk régi tagját arra kell kérnem önt, hogy mérsékelje szavait.

Dr. Nurock: Alávetem magam az

elnök ur rendelkezéseinek. Mégis meg kívánom jegyezni, hogy az interparlamentáris unió konferencián ugyanilyen hangnemben beszéltem. (Nagy tetszés.)

— Vannak olyan többségi népek is — folytatta ezután Nurock főrabbi — amelyek két mértékkel mérnek. A zsidó kisebbséget szeretnék csak vallási közösséggé degradálni. Ami pedig a nemzetiségüket illeti, be akarják kapcsolni őket a többségi nemzet sorába. Fájdalom, a Népszövetségbe ve tett bizalmunk is inogni kezd, mert a kisebbségi védelmet ott sem látják el kellőképpen. Ugyáltszik kényelmetlen a Népszövetségnek, hogy megvédje a gyöngék és elnyomottak jogait az erősekel és hatalmasokkal szemben. Éppen ez okból, tisztelt kongresszus, fontosnak tartom, hogy mi kisebbségek, minél szorosabban tartsunk össze. Európában 40 millió kisebbség él a melynek követeléseit nem szabad kiélegetlenül hagyni, mert enélkül igazi békés együttélésről Európa népei között nem lehet szó. A jog és igazság velünk van!

Nurock beszédét kitörő tapsokkal fogadták.

A további szónokok ugyancsak ebben a szellemben beszéltek és beszédeik során nem egyszer hivatkoztak a zsidó kisebbség reprezentánsának, dr. Nurocknak beszédére.

— A japán tengeren egy holland hajó összeütközött egy japán gőzessel. Londonból jelentik: Tókióból jelentik, hogy a japán tengeren egy hollandi hajó japán gőzessel összeütközött. Mindkét hajó súlyosan megrongálódott, de be tudtak futni a kikötőbe. A karambolnál a legénység négy embere életét veszítette, tizenötön megsebesültek.

!! Őszi kötött ujdonságaink megérkeztek !!

Gyönyörű kötött tweed kosztümök és ruhák!
Harisnyák és fehérműk nagy választékban!

„HERCULES“

czernovitzai gyári lerakat —: CLUJ, Cal. Reg. Ferdinand 13.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jánbor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

ÁRVANAP

Az Erdélyi Zsidó Arvagondozó, mint azt más helyen is jelentjük, országos árvanapot fog tartani Erdély számos városában. Gyűjtőakcióval kapcsolatos rendezvények lesznek, hogy az árvanap jövedelméből fiatalok árvaikat és sorsüldözöttüket munkához, megélhetéshez, viruláshoz segítsenek.

Az Erdélyi Zsidó Arvagondozó egyiké azoknak a szociális szervezeteknek, amely megindulása óta mindig félfele ivelő tempóban fejlődött, céluladatos és a szükségletekhez hozzáigazodva. Amikor 1922-ben megalakult a Joint nagylelkű támogatásával, akkor főleg a hadiárvák érdekeit szolgálta. Azóta ezek az árvák már a saját lábukon megállnak, de jöttek újak, a zsidó szegénység és sorsüldözöttség frontjáról. Jöttek, hogy védjék őket a zülléstől, jöttek, hogy bár szűkös viszonyok között is, de mentse meg őket egy emberséges élet, egy megértő társadalom számára. Az Arvagondozó intézményesen kívánta meg oldani ezt a kérdést. Intézményesen: a zsidó társadalom aktív részvételével. Ipari pályákra készítik elő az árvákat és a szegénysorsúak gyermekeit, tanoncotthonok, műhelyek és üzemek közvetítésével. Az önálló szigeti tanoncotthonban 45 gyermek talál nyugodalmat, elhelyezkedést, mesterséget, kiképzést, lelkeikben pedig fejlődést. Váradon 22 fiút segítenek életpályáján, Szatmáron 22 fiú van a menhelyben és 15 a leányinternátusban. Kolozsváron negyvenen, Iklódon huszonegyen dolgoznak egy jobb jövőbeli tiszteltán.

Ipari kiképző műhelyek működnek az ország különböző városában, Szegeden egy kötő- és szövőműhely nyolc éven fiataloknak ad foglalkozást, a szármári isonyvárdon huszan dolgoznak, a kolozsvári Tricotageban ötvenketten. Marosvásárhelyen most létesül egy tanoncotthon, ahol egyelőre csak kulturális fejlődést biztosítanak az iparos ifjúságnak. Az Arvagondozó nyaralattási akciói a legnépszerűbb jótéti tevékenységek közé számít. Saját telepen, Tihucán ezidén 200 gyermek nyaralt, azonkívül Szatmáron és Désen is 150 gyermeket részesítettek a nyaralattási áldásában. A különböző helyi csoportok körülbelül 600 fiat és leányt segítenek.

Nagyarányu szervezetté nőtte ki magát az évek során a Zsidó Arvagondozó és íme most a nagyközönséghez fordul, hogy fillérjeivel támogasson. Semmi kétség, hogy a támogatást nem fogja megvonni az árvák és szegények istápolójától, az Arvagondozótól.

A nemzetközi jogáskongresszus döntése a külföldön kártérítés nélkül elköltött vagyonokról. Newyorkból jelentik: A nemzetközi jogi szövetség most befejezett konferenciáján a többiek között azt a döntést hozták, hogy a külföldiek szerzett magánjogainak teljes kártérítés nélküli elvétele ellentétben áll a nemzetközi joggal és nemzetközi deliktumot képez.

Megnyitották a beszarábiai zsidók első országos konferenciáját

Landau képviselő és Zirelsohn országgrészi főrabbi nagy beszédei

Kisenev, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A beszarábiai zsidók országos kongresszusa tegnap nyílt meg Kisenevben a hitközség tanácstermében. A megnyitási ünnepélyes keretek között zajlott le. Az elnöki asztalnál Zirelsohn országgrészi főrabbi ült a közepén, oldalt az elnökség többi tagjai foglaltak helyet: Silbermann mérnök, Bügelmann vállalkozó, Landau kamarai képviselő, J. Skwirski, A. Glück, Z. Turianski és Bindiger rabbi.

Landau képviselő volt az első szónok, aki a konferenciát a Romániai Zsidók Nagytanácsa nevében köszöntötte, sok szerencsét kívánva munkálkodásához.

Első ízben gyülekeznek a román impérium óta Beszarábia zsidóságának reprezentánsai abból a célból, — mondotta — hogy megteremtseik nemcsak védelmi szervezetüket, hanem azt az organizációt, amely alkalmassá teszi őket a munkára, a harcra és jogaik kiüjtésére. Ezek óta vonaglott a beszarábiai zsidóság tehetetlenségében és lefotott dühében. Objektumai voltak a mindenkor hatalomnak és azt csinálták velünk, amit jónak láttak. Megpróbáltunk mindenféle szervezkedéssel, de mégsem sikerült. A zsidóság vezetői apatikusan és kétségbeesetten nézték, hogyan használnak ki bennünket és hogyan fosztanak meg napról-napra jogainktól. Most azonban főleg a Borsa körül történt események fölrázták Ro-

Megjelent a „Haderech“ legújabb száma. Az erdélyi Sömérszervezet hivatalos lapja, a „Haderech“, igen nívós tartalommal, sok érdekes cikkel, novellával, verssel és tanulmányokkal — tegnap hagyta el a sajtót. Tudvalegy, hogy a lap szerkesztőségét és kiadóhivatalát Temesvárról Clujra helyezték át, amely alkalomból nagyobb terjedelemben, sok érdekes újításon ment a lap keresztül. A vasos, kettős szám ára mindössze 20 lej. A folyóiratra különösképpen felhívjuk az ifjúság figyelmét.

Felhős, esőre hajló időjárás várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint jobbára felhős, esőre hajlamos időjárás várható némi lehüléssel. A hőmérséklet Budapesten ma délel 23 fok Celsius.

Több angliai cukorgyárban arzén került az édességekbe, ami miatt számos gyermek betegedett meg. Londonból jelentik: Anglia középső részeiben a gyermekek körében számos mérgezési megbetegedés történt, melyek közül több súlyos lefolyású. Megállapítást nyert, hogy a gyermekek által élvezett édességek okozták a mérgezéseket. Több cukor kaggyárban házkutatást tartottak s az egyikben olyan óriási mennyiségben találtak arzént, hogy ez negyvedmillió ember megöléséhez elegendő lett volna. A felraktározott nyersanyagokat lefoglalták. Nem lehet tudni, hogy tévedésről, vagy vigyázatlanságról van-e szó.

Franciaországban lezuhant egy repülőgép. Párizsból jelentik: Argentines közepén egy repülőgép égve egy ház tetőjére zuhant. Pilótáinak már csak holttestét emelték ki az égő romok közül.

Spanyolországban megszüntették a cenzurát. Londonból jelentik: A Press Association jelenti Madridból, hogy a minisztertanács szeptember 18-án közzé teendő rendeletet fogadott el, amellyel a lapok cenzuráját megszüntetik.

A francia atléták készülnek a magyar-francia atlétikai viadalra. Párizsból jelentik: A francia atléták készülnek a szeptember 28-i magyar-francia atlétikai viadalra. Eddig győztek Angliával, Japánnal szemben, míg Németországtól vereséget szenvedtek.

Nanking környékén teljes a felfordulás. Londonból jelentik: Nankingból jelentik, hogy a Janesekjang folyó partvidékén a vörös hordák miatt a helyzet továbbra is bizonytalan. Az idegen hatalmak hadihajóiból álló egyik flottilla a vörösök által elhelyezett s a hajózást veszélyeztető aknákat keresi a folyón, a többiek őrszolgálatot teljesítenek s védeni igyekeznek alattvalóik személy- és vagyonbiztonságát. Sok külföldi a hajókra menekült s már napok óta ott tartózkodik. A lapok szerint Wei Hai Weiből újabb angol hadihajókat rendeltek délre a hatalmak flottájának megerősítésére.

mania zsidóságát és megteremtették a szolidaritásnak azt a fokát, mely bizonyára képessé fog tenni bennünket erős védelmi aktivitásokra. Csakis erőteljes szilárd szervezkedéssel fogjuk tudni elérni célunkat. A Zsidó Parlamenti Klub a kezdeményező lépéseivel örök babérokat szerzett Románia zsidóságának történetében.

Zirelsohn főrabbi emelkedett szólásra ezután, aki a zsidóságának az elmúlt tíz évben való győze szerepéről beszélt. Népi organizációink erőtleneke voltak, a lelkeket félelem és apátia iltte meg, szomorú jelenségek, amelyek azonban ugy látszik tüdőznek és helyükbe a magunkraeszmélés szelleme kezd tért hódítani. A zsidóságban tulntengett a szellemiség, de a kor megkivánja, hogy más irányban is erősbödjünk: legyünk jogaink és igazságunk tudatában bátrak. Edződjünk a harcra. Az antiszemitizmus ijeszto módon fejlődött az utóbbi években és a mi védekezési szervezetünk nem tartott lépést az antiszemiták progressziójával. Nagy hiba, hogy a zsidóság politikai téren széjjelforgácsolódott és a szavazatok nem a kimondottan zsidó célokért küzdő parlamenterek javára egyesültek.

Dr. Mayer Ebner, Silbermann mérnök tartottak ezután még referátumokat, majd Skwirski beszélt a szervezkedés problémáiról.

A Stromboli kitérésének 12 halottja van. Rómából jelentik: A Stromboli kitérésének 12 halottja van. Az erupeió a közelben tüzet okozott, melyeket azonban sikerült eloltani.

A szerencsére szükség van! Mindenütt a számos főnyereményről beszélnek melyek most megint a Fritz Dörge-bank Wien, I. Kartner-Strasse 43-49. által kerültek kifizetésre. Mint futótűz terjedt el a fényes eredmények híre az egész országban, éppen ezért ezen egy a bel-, mint a külföldön népszerű bankintézet mai hirdetésményére ezután is felhívjuk a figyelmét.

Házasság. Pfeffermann Emanuel (Newyork) és Zoldán Nelli (Máramarossziget) folyó hó 9-én Máramarosszigeten házasságot kötöttek.

Felhívás az összes helyi csoportokhoz és sékelbiztosokhoz. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség vezetősége ezután is felszólítja az összes helyi csoportokat és sékelbiztosokat, hogy a sékelbiztosokat folyó hó 18-ig minden körülmények között ejtsék meg, valamint a befolyt összegeket haladéktalanul küldjék be. Később érkező elszámolások az idei sékelkontingensnél már nem lesznek figyelembevehetőek s így ezek a sékelek sem a konferencia, sem a kongresszusi választásokra nem jogosítanak fel. Minthogy október 26-ára már kitűztett az országgrészi konferencia időpontja, a jelzett dátum a legutolsó, ameddig a sékel elszámolások határideje kitollható volt. A szövetség vezetősége már megtette a szükséges intézkedéseket a konferenciái választások előkészítésére s ennek sikeres lebonyolítása érdekében nyomatékosan kérjük az összes helyi csoportokat és sékelbiztosokat a sékelbiztosok késedelem nélküli megejtésére.

A vese, hólyag, epe és gyomorhántalmak egyetlen és biztos gyógyszerere a híres

PAPTAMASI
LITHYNIA
 GYOGYVIZ GYOGYIT!
 ÜDIT!
 Kapható mindenütt
 Főlerakat: Clujon, GOLDMANN IZSAK
 Piata Mihai Viteaz 15

Stockholm ünnepi pompával várja az Andree expedició halottait. Londonból jelentik: Stockholm ünnepi pompával várja az Andree expedició halottait. A Svenskund hadihajó Dél-Svédország partjainál jár s ezzel elérkezett utolsó utszakához. A Svenskundot két más hadihajó és tíz hadirepülőgép kíséri a svéd fővárosig, ahol a hamvakat a nagy templomban ravatalozzák fel, majd gyászünnepségek után közös sirba temetik.

Felhívjuk azokat a szülőket, akiknek gyerekei a negyedik elemi osztályt elvégezték és a ginázium első osztályába akarják beírni őket, de helyhiány miatt nem vették fel őket, hogy folyó hó 14-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a neológ hitközség nagytermében igen sürgős intézkedések megtétele céljából tartandó szülői értekezleten jelenjenek meg.

A japán Asama vulkán újra tevékenységbe kezdett. Londonból jelentik: Tókióból jelentik a Press Associationnak, hogy az Asama vulkán újra tevékenységbe kezdett. A kráterből előtörté izzó láva előtörté a hegy lejtőjét és elborította a hegy aljában meghuzódó házat is. A lakosság attól tart, hogy az erupció ez alkalommal nagyobb arányú lesz s menekül a veszélyeztetett zónából.

Borzalmas robbanás pusztított egy amerikai löpörgyárban. Newyorkból jelentik: A Kansas állambeli Wichitától 15 kilométernyire északra egyik állami löpörgyár raktárában ma éjjel borzalmas hatású explózió történt. A raktárak, a gyár és a környező épületek romokban hevernek. A robbanás által szétvetett törmelékdarabok a távolabbi országutakon is okoztak sérüléseket. 125 család lakott a raktárak közelében. Ezek sorsáról e pillanatig nincsen hír.

ELADÓ

üggyédi iroda kb. 3000—3500 üggydarabbal járásbíró-sági székhelyen Cim kiadóban

Svájc felé huzódott a délfranciaországi esőfront. Bernből jelentik: A délfranciaországi esőfront felhuzódott északra felé irányba. Luzern és Bern között hatalmas esők voltak. Az Aar több mellékfolyójának vízszintje nagy emelkedést mutat.

Több ukrainai falu fellázadt a szovjetrendszer ellen. Londonból jelentik: Az Evening Standard rigai jelentése szerint az ukrainai Lugansk közelében több falu parasztsága fellázadt. Csapatokat küldöttek a zendülés leverésére.

Bombayban szünfélében van az árvíz. Londonból jelentik: Bombayból jelentik, hogy torrenális esőzuhatag szünfélében van. A város alacsonyabban fekvő uccáin a közlekedés még napokig esőszakokon történik.

SPORT

Makkabi—Haggibbor

A Haggibbor mai jubileumának sportbeli része délután játszódik le a sporttelepen. A csernovici Makkabi, Bukovina többszörös bajnokesapata a vendége a kolozsvári zsidó csapatnak. A mérkőzés nemcsak mint jubiláris meccs ígér érdekességet, hanem mint Erdély és Bukovina két egyesületének küzdelme is. Összehasonlításra adva alkalmas a két országgrészi futballsportja szempontjából.

A két csapat a következő felállításban szerepel:

Makkabi: Sitzer, Goldenberg—Kata, Semmel—Rubinger—Glatter, Fleischer—Schnapp—Goldschmidt—Pfeffer—Drukmann.

Haggibbor: Löbl, Zelig—Havas, Márk—Hamlet—Ordentlich, Rosenfeld—Szilágyi—Weisz—Rafael—Naftali.

A főmérkőzés, amelyet Seliceanu Gergey, a kiváló kolozsvári bíró fog vezetni, fél öt órakor kezdődik, előtte a Haggibbor legelső csapata fog játszani az „Ifikkel“. A tíz év előtti együttes játékosai között Sugár, Winkler, Wesel, az Amerikából ép hazakerkezett Czinczár, Farkas Ernő, Reményi, dr. Gál Sándor, Rimóczy, Robogány, Gidály és Rosenberg Soma neveivel találkozunk. A Haggibbor „öregjei“ meg akarják mutatni, hogy 10 év után is le tudják győzni a fiatalokat. Ezt a mérkőzést Czinczár Imre vezeti.

Oktober elsejéig és 20 lejes papírpénz tionala közli, hogy papírpénzek beváltás mely szeptember 15-ig meghosszabbított

Hirdessen a

A marseillei apacskirály halála

Párizs, szeptember 13. Marseille kikötőnegyedének egyik zezugos sikátorában az elmúlt éjszakák egyikén revolver dördült. A dörrenés semmi különösebb feltűnést nem keltett, meg szokott dolog ez a nagy kikötőváros „alvilági” uccáiban. Még az sem volt különösebben feltűnő, hogy a revolverdörrenés után vérében fetrengve maradt egy férfi a kövezeten, a másik pedig elmenekült.

A meglepetés csak akkor kezdődött, amidőn az elősiető rendőrök megállapították, hogy akit az éjszakai revolverdörrenés megölt, nem más, mint Micheletti Kázmér, egykor a párizsi, legutóbb pedig a marseillei alvilág rettegett apacskirálya. Micheletti, az apacskirály pályája érdekesebb, mint bármely divatos bűnügyi regény. Olassz neve csak álnév volt, amelyet akkor vett fel, amikor gazdag és tekintélyes családját elhagyta, hogy végigkalandozza az egész világot. Megfordult és „dolgozott” Londonban, Párizsban, Marseilleben, Lisszabonban, sőt tengerentul is, Newyorkban és Dél-Amerika nagy városaiban. Londonban például olyan hírnévre, tekintélyre és hatalomra került a Withe-Chapel alvilágban, hogy ott a „Terror of Soho” néven ismerték az egész kerület és a Scotland Yard rendőrsége. Egymásután következett el a beföréseket, családságokat, zsarolásokat, sőt vér is tapadt kezéhez, de a rendőrség soha nyomára nem juthatott. Rengeteg pénzt szerzett, de olyan könnyelmű volt, hogy gazdagsága sohasem tartott tovább pár napnál.

Nemcsak a gazdag polgárok és a rendőrség réme volt azonban Micheletti, hanem az alvilágé is, amelyet erélyével, erőszakosságával és kegyetlenségével tartott sakkban. Természetes, hogy az alvilágban is számos ellensége volt és ellenpártjának vezérével sokszor megütközött. Legendás híre volt azonban, hogy kés nem éri, golyó nem fogja. Minden párviadalból ő került ki győztesen, csak egyszer sebeztek, az állán és ettől az időtől kezdve forradásos arca még félelmetesebb volt. Egy alkalommal valószínűleg sorszerűtlen adtak le rá ellenségei, de ő nevetve elmenekült, nadrágszíja ezüst cigarettadobozát felfogták a golyókat.

Legerősebb ellensége a marseillei alvilág másik vezére, Dédé Cassé volt. Néhány nap előtt egy kis apacskorcsmában találkozott a két bandavezér és Micheletti sétakocsisára hívta Cassét egy taxiban. Az apacskok világában ez a sétakocsis az azt jelenti, hogy közben le kell zajlania az életre-halálra menő párbajnak. Cassé vonatkozott, Micheletti gyávanak nevezte, de a következő percben, több lövéstől találva, holtan terült el a földön. Érdekes, hogy Micheletti párizsi bandájának összes tagjai gyilkosság által pusztultak el. Mikor azután egyedül maradt, Micheletti Marseillebe tette át „munkásságának” színhelyét. Itt egy Adet nevű apacscsal követte el a rablások egész sorozatát. Ugy látszik azonban, hogy Micheletti összes cinkostársait balsors üldözte, mert Adet csak épp nemrégiben gyilkolták meg egy marseillei színházban, mignem most főnöke is követte a halálba. Az alvilág azonban tudta mivel tartozik királyának. Micheletti temetése hallatlanul nagyszabású és díszes volt, a temetésen résztvettek nemcsak társai, hanem ellenségei is — amerikai mintára — gyilkosa sem maradt el koporsója mögül.

Oktober elsejéig be lehet váltani az 5 és 20 lejes papírpénzeket. A Banca Nazionale közli, hogy az 5 és 20 lejes papírpénzek beváltásának határidejét, amely szeptember 15-én járna le, október 1-ig meghosszabbította.

Hirdessen az Uj Keletben

A szerencse Romániában

Romániában élő ügyfeleink ismét a legszerencsésebb eredményeket érték el. Az előző sorsjátékok alkalmával

Háromszor a legnagyobb nyereményt

és legutóbb a következő tekintélyes nyereményeket:

2.000.000 Lei (No. 4.556)	625.000 Lei (No. 75.889)
1.750.000 Lei (No. 11.099)	625.000 Lei (No. 86.474)
1.250.000 Lei (No. 25.602)	625.000 Lei (No. 20.362)
1.000.000 Lei (No. 4.598)	500.000 Lei (No. 34.590)
1.000.000 Lei (No. 34.528)	500.000 Lei (No. 80.665)
500.000 Lei (No. 11.190)	és számos más a 375.000
250.000, 200.000, 150.000 Lei stb. stb.	

Most megint kezdődik egy új sorsjáték számos óriásnyereménnyel. Egyetlen egy sorsjeggyel szerencsés esetben nyerhető:

20.000.000 Lei

A jutalom 12.500.000 Lei a főnyeremény 7.500.000 Lei. Összesen 84.000 sorsjegy között 42.000 nyeremény kerül kisorsolásra több mint

Háromszáz millió Lei

összegeben. Az összes nyeremények minden levonás nélkül készpénzben azonnal kifizetésre kerülnek

Az összes sorsjegyek fele okvetlen nyer!

Ezzel szemben aránylag csekély sorsjegyárak:

Egyész sorsjegy 1200 Lei	Fél sorsjegy 600 Lei	Negyed sorsjegy 300 Lei
-----------------------------	-------------------------	----------------------------

Nincs előfizetés, az összegek a sorsjegyek vétele után a huzás kezdete előtt utalhatók át, megbízások tehát egyszerű postai úton is beküldhetők a pénzügyminisztérium által kinevezett népsze ü főirásító céghez

FRITZ DÖRGE BANK

Wien I-k, Kärtner Strasse 43-49 a város központjában.

Ajánlatos a megrendeléseket azonnal eszközölni, minthogy a sorsjegykészlet rohamosan apad.

KÖZGAZDASÁG

Módosítják az egyenesadó-törvényt

A jövedelem nagysága szerinti kategóriákba fogják osztani a kereskedőket — Nem fog kellenni külön adómérleget készíteni

Bucuresti—Bukarest, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától). Tegnap délután a kereskedelmi és iparkamarák országos szövetségének igazgatósága ülést tartott, amelyen Kolozsvár részéről Negrutiu F. Ion szenátor vett részt. Az igazgatóság elhatározta, hogy rövideben összehívja a kamarák közgyűlését, amelynek időpontját és programját később fogják megállapítani.

Osiceanu mérnök közölte az igazgatósággal, hogy a kamarai szövetség intervencióira a miniszterelnök és a pénzügyminiszter elhatározta, hogy bizottságot fognak kiküldeni, amelyben a kamarai szövetség delegátusa is helyet foglal, azoknak a sürgős módosításoknak tanulmányozására, amelyeket az egyenes adó törvényről alkalmazni fognak. A módosítás során előreláthatóan teljesíteni fogják a kereskedelem és ipar régi kivánságát, hogy a jelenlegi általánosított adóívetési rendszer helyébe egy sokkal

igazságosabb adóívetési metódust lépessenek életbe olyanformán, hogy adózatok jövedelmük szerint több osztályba fogják sorozni. Hasonlóképpen szó van arról, hogy az adó megállapításánál nem fog kellenni külön mérleget készíteni a kinstár részére, hanem

a megadózottak a rendes kereskedelmi mérleg alapján történjen, amely magába foglalja az összes reális költségeket, valamint az amortizációk felértékelésére is jogot fognak adni az adózóknak.

Részletesen foglalkozott az igazgatóság az új uttörvény által megállapított pótilletek kérdésével és megállapította, hogy ezek az illetek ujjabb súlyos teherként jelentenek különösen az ipar és kereskedelem számára. Elhatározták, hogy a kamarai szövetség erőlyes lépéseket fog tenni a legfőbb gazdasági bizottság tagjainál, hogy vegyék revízió alá az uttörvényben foglalt illeteket.

A gazdasági népszámlálás

Hogyan történik az ipari és kereskedelmi vállalatok összeírása

Egész sereg kérdőívet kell majd kitölteni a tulajdonosoknak

Bucuresti—Bukarest, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától). Ismeretes, hogy valószínűleg ez év decemberében Romániában országos népszámlálás lesz. Ebből az alkalomból összeírják a kereskedelmi és iparvállalatokat is. Az összeírás úgy fog történni, hogy a népszámlálási közegek minden házában, ahol valamilyen ipari, kereskedelmi vagy szállítási vállalatra akad, a tulajdonosnál egy kérdőívet fog hagyni azzal, hogy tíz napon belül töltsék ki a megkívánt adatokkal. A vállalat alatt a minisztérium a gyárakat, a kis- és közepi ipari műhelyeket, malmokat, fűrésztelepeket, szatóciszleteket, kis-, közep- és nagykereskedéseket, vendéglőket,

bodegákat, kozsmákat és minden más nyilvános konzumkálókat ért. Ugyancsak összeírják a mezőgazdasági termékek ipari feldolgozásával foglalkozó vállalatokat, a tejgazdaságokat, konzervüzemeket, kertészeteket, halászatokat, áru- és személyfuvarozási vállalatokat, hajóstársaságokat, magánvasutakat, közúti vasutakat, légiforgalmi vállalatokat, színházakat, mozikat, sportegyesületeket, internátusokat, tánciskolákat, zeneiskolákat stb. Aki a kérdőív kitöltését megtagadja, vagy hamis adatokat közöl, azt 200—2000 lejig terjedő pénzbírsággal sújtják.

A kérdőívben fel kell tüntetni a vállalat végelnevezését, a tulajdonosok ne-

vét, a gyári jelvényt, a vállalat tényleges vezetőinek nevét és állását, a vállalat jogi formáját, székhelyét, esetleg a fiókokat (fiókvállalatok ebbe a rovatba a központjukat írják be) és az alapítás évét. A vállalat céljára vonatkozó rubrikába be kell írni azt a cikket, amelynek előállításával, vagy eladásával az illető cég főképpen foglalkozik.

A kérdőívben kívül a tulajdonosoknak külön kimutatást kell készíteniük azokról az iparosokról, akik otthon dolgoznak valamely vállalkozó számlájára. Egy másik kimutatást a vállalat vezetőinek ki kell állítani az alkalmazottakról. Az állandóan dolgozó vállalatoknál az összeírás idején meglévő létszámot kell beírni, míg a szezonvállalatoknál a munkanapokban foglalkoztatott személyzet átlagos létszámát. A személyzetet aszerint kell majd felsorolni, hogy a vállalat vezetőségéhez műszaki, adminisztratív, vagy kereskedelmi személyzetekhez tartoznak-e? Külön táblázatot kell készíteni a többi tisztviselőkről, az eladószemélyzetéről és a képesített munkásokról, továbbá a segédekről és tanulókról, valamint a tanul és tanulatlan munkásokról. Mind egyiknél fel kell tüntetni, hogy milyen állampolgár, férfi-e, vagy nő és hány éves. Egy másik kimutatásban azt kell feltüntetni, hogy 1930-ban milyen összegeket fizetett ki a vállalat bérekben, prémiumokban, jutalmakban, tantiémekben, vagy más pénzbeli, vagy természetbeni kedvezmények formájában. Be kell majd írni azt is, hány és milyen motorral dolgozik a vállalat, mennyi loerőt fogyaszt egy a gépeknél, mint egyéb használatra.

Vasárnap is nyitva akarnak tartani a kolozsvári fodrászok. A kolozsvári borbély és fodrásziparosok szakosztálya tegnap este ülést tartott, melyen elhatározták, hogy a munkaügyi minisztériumtól kérni fogják, hogy üzleteiket vasárnap délelőtt is 10 óráig nyitva tarthassák. Kérésüket a borbélyok azzal indokolják, hogy az ugynevezett tászkázó borbélyok vasárnap házhoz mennek és ezzel megkárosítják a nyílt üzlettel bíró borbélyokat, akik betartják a vasárnapi munkaszünetet.

Szeptember 16-án kezdik meg a részvénytársaságok adófellegbészési tárgyalásait. A nyilvános elszámolásra kötelezett vállalatokra kivetett és megfellebbezett adók ügyében szeptember 16-án, kedden kezdődnek meg Kolozsváron a fellebbezési tárgyalások a pénzügyigazgatóság elsőemeleti 15. számú szobájában. A fellebbezési tárgyalásokon Andrei törvényeszéki vezető elnök és dr. Bálint helyettes elnök fognak elnökölni. A kinstár képviseletében Popescu adminisztrátor, az adózók képviseletében pedig Besa Eugen, Fischer Kálmán, Comsa Virgil, dr. Gál Zsigmond, dr. Pop Sever és dr. Sebestyén József foglalnak helyet a bizottságban.

Hírek a szeszfrontról. A pénzügyminisztérium elhatározta, hogy pert indít mindazon szeszgyárak és sörgyárak ellen, amelyek nem terjesztették be a gyárak berendezésére és tervrajzára vonatkozó adatokat. Tegnap délután a pénzügyminisztériumnál az összes inspektörök bevonásával értekezlet volt, amelyen Popovics Mihály pénzügyminiszter a szeszfronton foglalt és határidőhöz kötött intézkedések életbeléptetéséről instrualta őket. A miniszter felhívta az inspektöröket, hogy a jövőben nagyobb aktivitást fejtsenek ki a közvetlen adók behajtásának ellenőrzésénél. A viharos körülmények között megalakult borszesz-szindikátus alapszabályait Popovics Mihály pénzügyminiszter elé terjesztették, aki végső fokozatig dönt a felmerült kérdésekben és ő fogja kinevezni a szindikátus elnökét is. Ugyancsak a pénzügyminiszter fog határozni annak a tiltakozásnak a sorsáról is, amelyet a régi borszeszgyárosok terjesztettek fel a szindikátus megalakulása ellen.

Hirdetmény

A Cluji Zsidó Közkórház Egyesület tudomásul vétel végett közli az érdekeltekkel, hogy a kórház kibővítésére hirdetett pályázat beadásának határidejét szeptember hó 26 d. e. 12 órájára halasztotta el.

A központi fűtésre vonatkozólag pedig a versenytárgyalás egyelőre tárgytalan, mert az később meghatározandó időpontban lesz megtartva.

Dr. Sebestyén József elnök.
Gábel Vilmos főtitkár.

Színház—Mozi

A mai időkben nincs pénzem színházra

Milyen rossz és ellentmondó gondolat ez! Eppen a mai nehéz időkben, amikor a megélhetés oly nehéz, a falat kenyérnél is nagyobb szüksége van az embernek szellemi felfrissülésre, derűs pihenésre, szórakoztató művelődésre!

Rendszeres szüksége van színházi estekre a kereskedőnek, az iparosnak, hogy másnap reggel pihent lélekkel tudjon megállni a fokozódó versenyben. Szüksége van színházi üdülésre az alkalmazzottnak, hogy friss ideggel tudjon munkába menni. Emissziója mulhat ezen! Kenyer és színház: egyaránt alapvető, elemi életszükségletek már az ókortól kezdve.

Biztosítsa tehát mindenki rendes helyét a színházban, váltson bérletet a megújított kolozsvári Magyar Színházban. Az igazgatóság olyan szezonot biztosít, amelyet rég látott Kolozsvár. Havi száznegyven lejért már negyven kitűnő előadást kaphat hét hónap alatt. De a drágább helyek is hihetetlenül olcsók bérletben! Ráfizet, ha nem bérel!

A régi bérlők helyét csak szombaton este kilenc óráig tartotta fenn a titkári hivatal. Azontul minden hely az új jelentkezők rendelkezésére áll.

A Magyar Színház iródtájának közleményei

HÁROM SZERELMES NAP

A Magyar Színház-moziban ma, vasárnapot, új hangos attrakciós műsor kerül bemutatásra. A berlini UFA filmgyárnak egyik leghatalmasabb mesterműve, a „Három szerelmes nap” című hangos, zenélő, éneklő és németül beszélt 9 felvonásos világhíres műsor. A színház műsor tervezetében ezen grandiózus attrakció csak a téli idényre nyert volt beosztást, azonban a közönségnek az utóbbi időben a Magyar Színház mozi-előadásai iránt tanúsított nagy mérvű érdeklődése arra indította a vezetőséget, hogy ezen „ünnepi”-előadásul szánt film-gyöngyöt már most mutassa be közönségének. A filmregény főszerepeit a német filmszínészet kiválóságai, Werner Feutterer, Grete Berndt, Lucie Englisch és Trude Berliner játsszák. A darab cselekménye, mesészövege, érdekfeszítően változatos, a német diákélet poétikus, hangulatos, regényes, szerelmes élete tárul a néző elé. A film kísérteties, szülő, és karénekek, diák, és szerelmes dalok, valamint a beszéd a legfőkétebb természetességgel, tisztasággal gyönyörködnek a nézőt. Az elmúlt éjszakai főpróba szakértő közönsége a legnagyobb elragadtatással nyilatkozik a filmről. Előadások naponta 3, 5, 7 és este 9 órakor. Helyárak 30, 20 és 10 lej. Román- és magyarnyelvű szövegfeliratok!

Ma vasárnap délelőtt 11 órakor matiné a Magyar Színházban.

Ma vasárnap, délelőtt 11 órakor matiné. Műsoron az amerikai bravur cowboy lovas, Fred Tomson-nak szenzációs filmje, az „Alomlovag” 8 felvonásos és kacagtató burleszk kísérelő műsor. Helyárak: 15 és 10 lej.

Sidi Thall és a zsidó operette-társulat bucsu-előadása.

Ma, vasárnap tartja utolsó és bucsu-előadását az A. Tefner vezetése alatt álló zsidó operette-társulat. Szinre kerül „Vidám élet” énekes életkép és utána kabaré. Sidi Thall, A. Tefner és az egész társulat közreműködésével. Lezállított nyári helyárak.

A Román Opera műsora

Vasárnap, 1930 szeptember 14: Carmen.

Szerda, 1930 szeptember 17: Mignon. Péntek, 1930 szeptember 19: Trubadur.

Vasárnap, 1930 szeptember 21 (délután): Traviata.

Szerda, 1930 szeptember 24: Aida. Péntek, 1930 szeptember 26: Mártha.

Vasárnap, 1930 szeptember 28 (este): Az afrikai nő.

RADIO MUSOR

Idő: Középeurópai

VASÁRNAP, SZEPTEMBER 14.

Bukarest. 10.30: Egyházi zene. 11: Rádiózenekar. 12: Grammfón. 16: Dinicu-zenekar. Könyvi és román zene. 17.15: Dinicu-zenekar. 18.15: Grammfón. 19.49: Rádiógyetem. 20: Az évad szemléje. 22: Táncczene a Lidó-medencéből.

Budapest. 9: Ujsághírek, kozmetika. 11: Könyvi és román zene. 11.15: Könyvi és román zene. Utána: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés.

Majd: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Saint Saëns: Princesse Jane. Saint Saëns: C-moll zongorahangverseny. Wagner: Erdősongás a Siegfried c. operából. Beethoven: II. szimfónia.

2: Grammfónhangverseny. 3.30: A m. kir. Földművelésügyi Minisztérium rádióelőadás-sorozata. — Kneusel—Herdlicska Ernő gazdasági főtanácsos: „A traktor”.

4: Rádió Szabad Egyetem. Erkel: Bánk bán. Viski Károly muzeumi igazgató: „Nemcsak nyelvben él a nemzet”. Régi magyar dalok.

Utána: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés. Ügetőverseny eredmények.

5.15: Debreceni Kiss Lajos és cigányzenekarának hangversenye.

6.30: Róbert Emmy, a bécsi állami Operaház volt koloratur-énekesnőjének hangversenye. Mozart: Éj királynője ária a Varázsfuvolából. Mozart—Adam: Bravour variációk. Polgár Tibor: Tavasz az erdőben. Dell Aqua: Villanella.

7: A Mánditsz szalózenekar hangversenye.

7.5: Sport- és löversenyeredmények. 8.15: Régi operettrészletek. Előadók: Halász Gitta, a m. kir. Operaház művésznője, Szedő Miklós, a Városi Színház operáénekesese s a m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar.

Utána: Cigányzene.

Frankfurt. 19.10: A frankfurti zenekar szolistáiról. 19.40: Vidám-est. — 20.30: Ismeretlenebb Mozart-darabok. 22.30—0.30: Alpisi zene grammfónon. Könyvi zene.

Hamburg. 18: Régi slágerek. 20: Vasárnapi hangverseny, népszerű operettrészletek. 21: Bécsi zene. 22.30: Alkalmi előadás. 23: Tarka hangverseny 24 számból.

Kattovic. 19.25: Vidám félóra. 20.15 Varsó. 23: Táncczene.

Köln. 20.10: Fall Leó: Kedves Ágoston című operettje, utána éjfélig táncczene.

Leipzig. 19: Felolvasás Strauss Richárd Salome című operájából. 19.30: Humoros félóra. 20: Szórakoztató zene. 22: Táncczene.

Ljubljana. 20: Fuvózenekar. 22: Táncczene.

Milánó. 19.30: Könyvi zene. 20.30: Fall: Stambul rózsája című operettje. Utána éjfélig szórakoztató zene.

München. 20: Rádiózenekar hangversenye. Közben grammfón.

21.45: Közzene. Majd éjfélig táncczene. Prága. 8.30: Dalok. 9: Pozsony. — 10.30: Grammfón. 11: Podjebradi fiúzenekar. 12: Déli zene. 18.15: Német dalok. 20—22: Kálmán Imre: A montmartrei ibolya c. operettje.

Róma. 21.05: Olasz hangverseny. — Luaidi: A bohóc dühe c. zenésjáték. Felolvasás. Puccini: Négyes, A fecske c. operából. Verdi: Tánccok az Othello c. operából. Csevegés nőknek. Mascagni: Parasztsücsület c. operából.

Stuttgart. 19.30-tól zárásig Frankfurt.

Toulouse. 21. Operettrészletek. — Harmonikázás. Csellójáték. — 22.40: Grammfón.

Bécs. 19.35: Gradener Hermann zeneszerző emlékestje. 20.25: Gutzkow: A király hadnagya c. vígjáték. Utána a Weintraub-jazz játéka.

Zágráb. 20.35: Dal- és áriaest. 22: Könyvi zene.

Zürich. 19.30: Ref. egyházi beszéd. 20: Olasz dalok és zene.

HÉTFŐ, SZEPTEMBER 15.

Bukarest. 12: Grammfón. 12.50: Grammfón. 17: Sibiceanu-zenekar. — Könyvi és román zene. 19: Grammfón. 20: Hertz zongoraművész játéka. 20.45: Kamarazene. 21.15: Stroiici énekes dalestje.

Budapest. 9.15: A Rékay Miklós szalózenekar hangversenye. Strauss: Denevér — nyitány. Kálmán: Fortissimo — egyveleg. Lehár: Arany és ezüst — keringő. Fall: Dollárkirálynő — egyveleg. Strauss: A királynő csipkékendője. Urbach: Mozartiana. Al—olson—D. Dreyer: One sweet kiss. Herbert Stohart: If Ile Cared. Al. Jolson—D. G. Sylva Brown Henderson: Little Pal — fox.

9.30: Hírek. 12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárás-jelentés.

12.05: Az Országos Postászenekar hangversenye.

12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés.

2.30: Hírek. 3: Piaci árak.

4: Asszonyok tanácsadója. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, hírek.

5: Körös Vilmos: A tüdőbetegség oka. Felolvassa: Radó Árpád.

5.30: A m. kir. I. honvédegyalgezer zenekarának hangversenye. Fucsik: Kinizsy — magyar hősi induló. Waldteufel: Mindig vagy soha — keringő. Kéler B.: Templomszentelés. — nyitány. Verdi: Nagy ábránd a Troubadur c. operából. Hiloczky—Fri esay: Magyar dalok.

6.30: Német nyelvoktatás. 7.10: Rádió amatőrpósta. 7.50: Vígjáték-előadás a Studióból. Szegényt leányt nem lehet elvenni.

Utána: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, hírek.

10: Hangverseny. Közreműködik: Temesváry János (mélyhegedű) és Polgár Tibor (zongora).

Majd: Debreceni Kiss Béla és cigányzenekarának hangversenye.

Berlin. 18.25: A zene formái és nyelve. 18.55: Szórakoztató zene. 20.30: Táncczene.

Pozsony. 19.35: Szórakoztató zene. Brinn. 19.35: Kabaré.

Frankfurt. 19.30: Szórakoztató zene. 20: A trieri Szent Mátyás-bazilika meglátogatása. Helyszíni közvetítés, hangversennyel.

Hamburg. 20: Tájszólás-előadás. — 21: Büchner: Danton halála c. drámája. 22.50: Alkalmi előadások. 23.10: Kávéházi zene.

Kattovic. 18: Népszerű hangverseny. 20: Közzene. 22: Táncczene.

Köln. 20: Kis zenekar. 21: Hegedűszonáták. Grieg: C-moll. Brahms: Adur. Utána éjfélig táncczene.

Leipzig. 21: Rádió falun, hangjáték. 22: Szórakoztató zene.

Milánó. 20.40: Puccini-operák részletei.

Prága. 21: Szimfónikus hangverseny.

Róma. 21.05: Könyvi zene. Varsó. 23: Zene. Bécs. 20.05: Dalok. 20.35: Szimfónikus hangverseny.

Jarosláv Hasek: Infanterist Svejk

Viszontagságai a nagy háboruban I.

A világháború egyetlen humoros, szatirikus regénye, amely méltán sorakozik világirodalom halhatatlanná vált humoros művei közé. Három film és több színdarab készült ebből a regényből, amelyben Svejk, aki olyan bolond, hogy már bölcsnek is elmelet, mond véleményt emberekről, intézményekről, de úgy, hogy a könnyű bugyan ki a kacagástól és nevetéstől.

Ara 95 lej
KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN

Uj kedvezmény vendégeinknek

Ezen lap előfizetőinek megelégedésére nyújtott **20%**

Kedvezményt szobaárainkból **10%**

Kedvezményt olcsó éttermi árainkból (menüt kivéve) módunkban van az UJ KELET kiadóhivatalával létesített megállapodás alapján kibővíteni

Magyar Kir. Operaház Nemzeti Színház Kamara Színház

előadásaira szóló mérsékelt áru jegyekkel. Tekintettel a nagy keresletre, kérjük szoba és színházjegyek rendelését két-három nappal előbb velünk közölni.

PARK SZÁLLODA Budapest

szemben a Keleti pályaudvar érkezési oldalával. (Nincs kocsiköltség.)

Aprohirdetéseik

Iskolás fiu, vagy leány orth. kóser uri családnál teljes ellátást kaphat. Fürdőszoba, zongora használat. Szappan ucca 15.

Izléses filémunkák, valamint modern kézimunkák nagy választékban érkeztek Fisch Böske kézimunkaszalonjába, Cluj, Str. Gh. Baritiu (Malom ucca) 16.

Többéves irodai gyakorlattal bíró önálló román-magyar levelező-könyvelő azonnali elhelyezkedést keres. Cim a kiadóban.

Teljes pensióba elfogad üzvegy urinó tisztviselőket, tisztviselőnőket, vagy tanulókat. Zongora és fürdőszoba használat. Cim: Calea Reg. Ferdinand No. 55. Földszint jobbra.

ספר תורה

Orth. rabbi által garantált kifogástalanul közepméretű jutányos árban eladó. Érdeklődni: Katz, Fekete ucca 8. Brassó.

Schwartz Ignác orth. kóser vegetárius étterme és tejcsarnoka Reg. Ferdinand (Wesselényi ucca) 10 szám alatt megnyílt. A felhasznált tejneműek saját készítményeim. — Ugyanott naponta friss tehén- és bivalytej házhoz szállítva is kapható.

A KOLOZSVÁRI MOZGÓK MŰSORA

Szept. 14	MAGYAR SZÍNHÁZ	CARMEN	CORSO	EDISON	SELECT	URÁNIA
Vasárnap	Akik a halált kinevetik	Ég és tenger ha találkoznak	A csók	Az orkán	Szerelmi keringő (hangosfilm)	Szent Lajos hídja (hangosfilm)

XIII EVF Cluj—K...
Szeptember 14.
5690 E

Uj Kelet és bányái
Cikkek ut...
Színház...
és megőrzés

Akar hatal

A kamp helyről dátumot

Franciao

Brüning kance előtt azzal a ki... fel a német nemz tartandó választá gári pártok fogja s ezzel egy tartó mányzasi érána alapjait. A tegn sok azonban csatt ning reményeire lyen büns maga pen Brüning kan fellépésével telboz nagy koalícióját. hét-nyolc évvel e metországban s a gulatát a szélsősé a választáson esat lyült. Annak ellen öt százalékkal több mint két évvel e összes mérsékelt p cialdemokratákat tot kaptak, mint szélsőséges pártok pártot kivéve, hat kerültek ki a vála

A tegnapi vála legszomorubb sze Adolf vezetése ala tes fasiszta veleitá part hihetetlen elő közhangulat átalal napokban figyelén ban volt vele, hog a demagógiának je ta frázisoknak je Hitlerék mértéke száltek ezekkel a napok óta féktelen ságos rettegésben bírodalom lakosság niszta frazeológia vonultak fel a vá amelyeknek itélő e az egyre rosszabb nyok miatt a min kampószerkesztes legalantasabb ösztö csak természetes, h zepette jelentős sz tömegekben szunny leitásoknak, amely mas lángra lobbant ha azt mondjuk, ho tások igen jelentős des jegyében zajlot körülmény bizonyit mények irreális vol ugyanis olyan jele mot képvisel a zsidó és gazdasági befoly es. Ennek ellenére ág körül forgott e egész választási küz ez lehet talán az e annak, hogy a vál gei érzéketlenül ha bírodalom aktuális problémái mellett, n praktikus és megva módokat, hanem a